זון אויפגאנג — 8:22.
זון אונטערגאנג — 4.51.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט

יעדן טאָג

אידישע וואַרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

וועטער: קלאר און קאלט

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 9. Winnipeg, Monday Jan. 13, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מאָנטאג יג׳ טבת, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

אימיגראציע אין 1929 געווען קלענער. זיי מיט א יאָר פריער

באריכט פאר ערשטע אכט חדשים פון פינאנציעלן יאר צייגט רעדוקציע פון איבער 2,000

אטאווא, יאנוו. 13. — פאר די ערשטע 8 חדשים פון דעם פינאנציעלן יאר, פון אפריל 1 ביז נאוו. 30, 1929, זיינען קיין קאנאדע אריינגעקומען 136,440 אימיגראנטן, — מיט 2,158 וויניקער, ווי פאר דעם זעלבן פעריאד מיט א יאר צוריק.

פון דעם דאזיקן סך־הכל זיינען 56,761 געווען ברייטישע, 24,846 פון די פראנצויזישע שטאטן, 24,230 פון נאר־דעם אייראָפּע, און 29,613 פון 33 אנדערע נאציאנאליטעטן.

ברייטישע אימיגראציע איז געווען אין פארגלייך מיט לעצטן יאר אויף 8,312; אמעריקאנער, אויף 1,507 און נארד־וועסט אייראָפּיאישע אויף 597. דערפאר איז אבער געפאלן ד איינוואנדערונג פון אלע אנדערע לענדער אויף 12,514.

פון דער צאל אימיגראנטן פאר דעם פעריאד זיינען געווען 61,082 דערוואקסענע מענער; 41,194 דערוואקסענע פרויען, און 34,164 קינדער אונטער 18 יאר. אין דעם פארמער קלאס זיינען געליסטעט געווארן 57,831; ארבעטער, 11,214, און דינסטן, 15,428.

אנטערע האט פון די דאזיקע אימיגראנטן געקראָגן 50,949; מאנטאבא, 32,343; קווובעק, 19,934, און די איבעריקע פּראָווינצן — קלענערע צאלן.

פאר די דאזיקע אכט חדשים דאנק אויף 608 22 קאנאדער, וואס האבן געהאט אויסגעוואנדערט אין די שטאטן, צוריקגעקערט זיך קיין קאנאדע.

לופט־פאסט צווישן ווי־ניפעג און פארגא

מאנטרעאל, קווע., יאנוו. 13. — אין אן עפנטלאכער רעדע דא, האט פאסט־מאסטער־דזשענעראל וועניא אנאנסירט, אז א לופט־פאסט באריינונג וועט געפלאנט צווישן ווייניפעג, און פארגא, נארד דאקאטא. וואס וועט פארבינדן מערב קאנאדע מיט די לופט־פאסט ליניעס פון די שטאטן און מזרח קאנאדע.

מר. וועניא האט אויך באריכט די פראגע פון אויסלענדישע קאפיטאל אינוועסטמענטס אין קאנאדע. ער איז גינסטיג צו אזעלכע אינוועסטמענטס, אבער בתנאי, אז דער קאנטראל זאל פארבלייבן אין קאנאדע הענט. ביי איצטיקן מאָמענט איז אויף יעדער טויזנט דאלאר אין אויסלענדישן קאפיטאל אינוועסטירט אין קאנאדע דא $2,140 פון אינוועסטירטן קאנאדער קאפיטאל.

שכנים רעטן זיך פון שריפה אין אפארטמענט

א שריפה איז אויסגעבראָכן נעכטן בייטאג אין דארטשעסטער קאורט, 162 לייקאק סטריט. דער פייער איז אויסגעבראָכן אין׳ם דריטן שטאק, און איז באצייטנס באמערקט געווארן, וואס האט געגעבן א געלעגנהייט אלע שכנים ארויסצוראטעווען זיך, אן וועלכן ס׳איז אומגליק.

עטלאכע בריגאדעס פייערלעשער זיינען באלד געווען אויפן אין פלאץ און האבן אין 35 מינוט צייט געהאט דעם פייער אונטער זייער קאנטראל. דער שאדן פון דער שריפה באטרעפט ארום 20 טויזנט דאלאר.

מזל טוב

א טאכטער געבאָרן צו מר. און מרס. ה. בלאק, 416 בענערמען עווענו. מוטער און קינד אין גוטן צושטאנד.

זאָגט פאָראויס אונטער־נאנג פון אידישן שטעטל אין ווייס־רוסלאנד

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

מאסקווע, יאנוו. 13 (איטא). — די קאָלעקטיוויזאציע פון לאנדווירטשאפטן אין ווייס־רוסלאנד וועט פירן צום פולשטענדיקן אונטערגאנג פונ׳ם אידישן שטעטל. — האט דאָ פאראויסגעזאָגט אשערא־וויטש, אין זיין רעדע פאר דער פּלענארער סעסיע פון די ווייס־רוסישע יעווטעקציעס.

"דאס דארף אונז אבער ניט באדאנגען", — האט אשערא־וויטש געזאָגט, — "ווייל מיר זיינען ניט פאראינטערעסירט אין דער קעסטענע פונ׳ם שטעטל ווי אזעלכן נאר אין הילפן זייער אריבער אידישער באפעלקערונג צו ווערן פּראָדוקטיוו".

פאסט אפיס דעפארט־מענט האט פארלוסטן

אטאווא, יאנוו. 13. — עס ווערט אפּגעשאצט, אז דער קאנאדער פאסט אפיס דעפארטמענט וועט אין פארלויף פון דעם פיסקאלן יאר האבן א דעפיציט פון ארום צוויי מיליאָן דאלאר. דע רדעפיציט איז דער רעזולטאט פון פרייער צושטעלונג פון בריוו צו די פארמערס און ווייל דער פאסט פון דער רעגירונג בריוו און דאקומענטן וואָס ווערן דורך דער פאסט צוגעשטעלט פריי פון קאסטן, באטרעפט 750 טויזנט דאלאר.

די עקספּערימענטן פון לופט פאסט וועט ביז צום סוף פון פיסקאלן יאר אפּקאסטן 1 מיליאָן און צוויי הונדערט טויזנט דאלאר.

דערפאלגרייכער קאמף קעגן ראצן־אין וויניפעג

שוין פערצן יאר אז אין וויניפעג גייט אן א מלחמה, און טאקע מיט בלוט פאר־גיסונג, אבער ניט אלע ווייסן פון דעם.

אין יאר 1916 האט דער וויניפעגער גע־זונטהייט דעפארטמענט דערקלערט מלחמה מיט צו ראצן, און זינט דאמאלסט זיינען 70,385 ראצן געפאלן אין שלאכט.

די "דעלגער" וועלכע קעמפן אין דער פראָנט ליניע, קריגן פון געזונטהייט דע־פארטמענט פינף סעט פאר יעדן ראצן עץ.

"עמעס" סטראשעט "איטא" קאָרעס־פּאָנדענט פאר אָנפרעגן בילדונג קאָ־מיסאר וועגן שטעלונג צו העבריאיש

לאָנדאָן, (איטא). — דערפאר ווייל דער מאסקווער קאָרעספּאָנדענט פון דער "אידישער טעלעגראפן אגענטור", באָ־ריס סמאָליאר, האט זיך געווענדעט צו דעם סאָוועטישן בילדונגס קאָמיסאר, אנ־דרעי בובנאָוו, אז ער זאָל אריינשאָנען זיין שטעלונג בנוגע דעם אונטערריכט פון העבריאיש אין רוסלאנד, איז דער "מאָ־סקווער "עמעס", די אידישע קאָמוניסטי־שע צייטונג, אריינגעקומען מיט אן אר־טיקל דער אויסגאבע פון 8טן דע־צעמבער, אין וועלכן דער "איטא" קאָ־רעספּאָנדענט ווערט שארף אטאקירט. די צייטונג גיט אויך א וואונדן, אז די סאָ־וועט רעגירונג זאָל פארבאָטן סמאָליאר׳ן אין פארצוועצן זיין טעטיקייט אין רוסלאנד.

"אויב גרעסערע מענשן האבן געכאפּט איבער די הענט, איז וואס וועט זיין מיט דעם "דאָלאר־קאָרעספּאָנדענט סמאָליאר?", פרעגט דער "עמעס" ביים סוף פון זיין ארטיקל קעגן סמאָליאר׳ן.

דער "עמעס" באשולדיקט סמאָליאר׳ן אין אריינמישן זיך אין די אינערלאכע ענינים פון סאָוועט רוסלאנד. די צייטונג שלעגט אויף אים אן דערפאר, וואָס ער האט מיט אייניקע חדשים צוריק פאר־עפנטלאכט אין אויסלאנד די ידיעה, אז די אידישע קאָלאָניסטן אין רוסלאנד וועלן דארפן ארבעטן אום יום־כפור, צוליב דעם באשטימטן קאָלעקטיוויזאציע טאָג. און אז צוליב דעם האט דער וויצע־פּרעזידענט פון סאָוועט רוסלאנד, פּעטער סמידאָ־וויטש, אָפּגעלייגט פאר די אידישע קאָ־לאָניסטן דעם קאָלעקטיוויזאציע טאָג פון יום כפור אויף אן אנדערן טאָג.

דער "עמעס" שרייבט ווייטער: "און איצט האט זיך דער קאָרעספּאָנדענט סמאָליאר, דערלויבט צו ווענדן מיט א ברייו צו דעם נייעם בילדונגס קאָמיסאר, חבר בובנאָוו. ער דערלויבט זיך אָנצו־ווייזן חבר בובנאָוו, אז די "רדיפות" אויף לשון קודש און לשון קודש׳ע שולן הייסן אראָפּ. די סימפּטאָמען צום ראטן פאָרבאנד.

צווישן אנדערע חטאים וואַרפט אויך דער ארטיקל אויף סמאָליאר׳ן, אז ער האט יום כפור באזוכט די שולן אין מאָ־סקווע צוזאמען מיט אנדערע אויסלענדי־שע קאָרעספּאָנדענטן, כדי צו זעען די ווירקונג פון דעם אנטירעליגיעזן קאמ־פּיין, און אויך אז סמאָליאר האט באזוכט די אידישע קאָלאָניע כדי זיך דארט באַ־קאַנען מיט דער לאגע.

דער ארטיקל אין דעם "עמעס" איז גע־שריבן געווארן דורך א וויטיקן פירער פון דער יעווסעקציע, וועלכער באהאלט זיך אונטער דעם פּסעודאָנים "א שלאָנ־ברינגאדניק".

רעכטע זינן ביי ספּעציעלער קאָנווענשאָן פון אינדעפּענ־דענט ארבעטער רינג

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו ד. א. וו. פון דזש. שובאָוו)

באסטאָן, יאנוו. 13. — 97 דעלעגאטן, פון 86 ברענטשעס, האבן זיך באטייליקט אין דער ספּעציעלער קאָנווענשאָן פון דעם אינדעפּענדענט ארבעטער־רינג אפּגעהאלטן דא אין אמבאסאדאר פעלעס.

די קאָנווענשאָן האט מיט 52 שטימען צו 45 גוט געהייסן די פונקטן 3 און 4 פון ארטיקל 13 פונ׳ם דעקרעט פונ׳ם סוף־רים קאורט, לויט וועלכן קיין שום פּאָלי־טישע פּארטיי, ארבעטער יוניאָן, אדער אויסגאבע זאָל ניט געשטיצט ווערן פון דער ארגאניזאציע. דער דאזיקער פונקט פון דער קאָנסטיטוציע קאָן ניט צוריקגע־צויגן ווערן, סיידן מיט א מערהייט פון זיבן־אכטל שטימען.

עס וועט אויך נויטיק זיין, אז אלע דע־לעגאטן לענאל אנגענומען פונ׳ם נאציאָ־נאלן ראט זאָלן איבערגעגעבן ווערן צו א רעפערענדום אין אנקלאנג מיט׳ן ארטיקל 40 פון דער קאָנסטיטוציע.

בלויז די מיטגלידער, וואָס זיינען אריין אין דער ארגאניזאציע ביז נאָוועמבער 3, 1929, האבן דאָס רעכט צו שטימען אי־בער די רעפערענדום.

דער אזוי גערופענער "סטרייט דזשע־קעט" (העמד וואָס מען טוט אָן אויף אומ־רואיקע משגעגים) איז געגענומען געווארן נאָך זייער טומלדיקע און היציקע דיסקו־סיעס.

די פאָלגנדיקע באאמטע זיינען דער־ווייל געווארן: נאציאָנאלער פארזיצער, לואיס הייזדאָן; וויצע־פארזיצער, א. טראכטמאן; פּראָטאָקאָל סעקרעטאר, ווי־ליאם רייזנקין; קאסירער, ס. ווילקאן; באַרד אף אפּילס, — מ. ריקלין, א. מאלדוי, א. גרינפילד, ד. מאנאסאן, מ. קאניקאוו; נאָ־ציאָנאלע עקזעקוטיווע, — זיבן פון ניין דערוויילט, — ס. מאלקיעל, מ. רובין, ס. באַרקאן, נ. אָרנשטיין, ס. המיט, ה. לעס־לער, י. טאָרלאוו, די איבעריקע צוויי ס. עגראָוו, נ. ראָטבערג, זיינען דורכגע־פאלן, קרינגדיק 41 און 48 שטימען פון א סך הכל פון 97.

די קאָנווענשאָן באאמטע זיינען געווען: — זעליק אין ווילקאָן, פארזיצער און גע־הילפן־פארזיצער, און מאָרים הייזלוב, פּראָ־טאָקאָל סעקרעטאר.

ביטערער קאמף צווישן רעכטע און לינקע

די קאָנווענשאָן איז געווען שארף צע־טיילט צווישן די רעכטע און די לינקע. די לינקע האבן שטענדיק געשטימט אין בלאָק מיט 45 שטימען, און די רעכטע — מיט 52.

די וויכטיקסטע לינקע רעדנער זיינען געווען זאלצמאן, סילווער, אלמאזאוו, הורוויטש, גראס, פינקלשטיין, קאַרפּילאוו און סלייטער; און פון די רעכטע — הייר־סאן, טאביאש, מאנאסאן.

די לינקע האבן אין געוויסע מאָמענטן געפּרואווט טעראָרזירן און פארכאפּן די קאָנווענשאָן. די רעכטע האבן אבער ניט געלאָזן זיך און געהאלטן דעם קאָנטראָל. די רעכטע האבן באשלדיקט די לינקע, אז זיי האבן געזוכט אָנצופיל די ברענטשעס מיט קראָנקע און מיט אלטע, אויב זיי זיי־נען נאר קאָמוניסטן, כדי צו פארכאפּן דעם אָרדען. די לינקע האבן דאָס געלייקנט און האבן גע׳טענט׳ט, אז זיי האבן געזוכט צו פארשטארקן דעם אָרדען דורך פרישן בלוט.

צום סוף איז די קאָנווענשאָן פארזיצן געווארן, ווייל די לינקע האבן געפאָדערט אן אפּענעם "ראָל קאָל" אויף דעם אמענד־מענט, כאָטש די קאָנווענשאָן קאָמיסיע האט איינגעשטימט, אז אלע אפּשטימונ־גען זאָלן דורכגעפירט ווערן דורך פאר־מאכטע צעטלאך. עס איז אויסגעבראָכן א שטורעם, וואָס האט זיך שיר ניט פאר־וואנדלט אין א ראָאָב. די לינקע האבן געשריען און געסטראשעט, כאָטש יאָס־טער טאביאש און די אדוואָקאטן הורוויץ און האָפּמאן, פון די רעכטע און פון די לינקע, האבן איינגעשטימט נאָכצופאָלגן דעם באַ־שלוס. פון נעהיימער אפּשטימונג.

צום סוף האבן די רעכטע נאָכגעגעבן, כדי צו מאכן א סוף פונ׳ם טומל. די רעכ־טע האבן געוואונען מיט 52 צו 45. די לינקע, וועלכע האבן געוואָלט אן אפּענע אפּשטימונג, ווייל זיי האבן געהאפּט אז אייניקע רעכטע דעלעגאטן האבן נעקראָגן אינסטרוקציעס פון די ברענטשעס צו שטי־מען קעגן דעם אמענדמענט, זיינען דאָ אויסגעפייפט געווארן פון די רעכטע.

די וויכטיקערע באאמטע פון אינדעפּענ־דענט ארבעטער רינג האבן אויסגעדריקט זייער צופרידנהייט מיט דעם וואָס דער אמענדמענט איז אָנגענומען געווארן ווייל ער וועט באשיצן דעם פרינציפּ פון אומ־פארטייאישקייט פונ׳ם אָרדען און זיין פרייע פּלאטפאָרמע, וואָס ער האט אָפּגע־היט פאר די 23 יאָר פון זיין עקזיסטענץ.

לעצטע לעקציע פון לייבוש לערער מארגן אוו.

מאָרגן, דינסטאָג, 8.30 אוונט, וועט לייבוש לערער, באקאנטער אידישער פּעדאָ־גאָג, קינדער פּסיכאָלאָג און קולטור טוער, האלטן זיין לעצטע לעקציע אויף זיין איצ־טיקן באזוך אין ווייניפעג.

די טעמע פון זיין מאָרגנדיקער לעקציע וועט זיין: "נייע אויפפאסונגען פון פסי־כישן לעבן". אלע זיינען נעבעטן צו קומען פונקט אין צייט 8.30 אוונט, אין פרץ זאל

אראבישע צייטונג באריכטעט וועגן שפאלטונג צווישן מאָ־מעדאנישע אראבער און קריסטלאכע

ירושלים, יאנוו. 13 (איטא). — די אראבישע צייטונג "עלזאראם מוסטאקים" באריכטעט וועגן א שפאלטונג וואָס עס הערשט צווישן די קריסטלאכע און מאָ־מעדאנישע אראבער אין פאלעסטינע. די צייטונג באקלאגט זיך, אז א נייע ארגא־ניזאציע אי׳ זגעשאפן געווארן, וועלכע איז צו גונסטן דעם פאלעסטינער מאנדאט, און אז די דאזיקע ארגאניזאציע באאייני־פלוסט אלץ מער די אראבישע עקזעקוטי־ווע; די זעלבע צייטונג פארענטלאכט א בריף פון די אראבישע סוחרים אין מולי־קערעס, אין וועלכן עס ווערט דערקלערט אז די אראבער נוצן אויס דעם אנטי־אידישן באיקאט פאר איינגעע פּראָפיט.

שוועסטער אוונט פון מוטער פאראיין פון ת״ת

דער מוטער פאראיין פון ת״ת פירט דורך א שוועסטער־אוונט היינט, אוונט, אין דער גרויסער ת״ת. דר. קאב־לינסקי וועט ריידן.

דזשעמאל הוסייני דערקלערט פאר "יוניטעד ניוס", אז ארץ־ישראל איז ווי א באוואפנטער לאגער — סטראשעט אז אראבער פון שכנות־דיקע לענדער וועלן קומען צו הילף — זאָגט אז אידן מוזן אויפגעבן שטרעבונג צו אידישער נאציאָנאלער היים אין פאלעסטינע

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאָנדאָן, יאנוו. 13. — אין אן אינטער־וויו מיט דער "יוניטעד ניוס", האט דזשעמאל הוסייני, סעקרעטאר פון דער פאלעסטינער אראבישער עקזעקוטיווע, דערקלערט, אז די לאגע אין ארץ־ישראל איז א קריטישע, אז דאָס לאנד שטעלט מיט זיך פאר א באוואפנטן לאגער, און אז מען קאָן דאָרטן דערוואַרטן נייע אויס־ברוכן צו יעדן מאָמענט.

הוסייני סטראשעט, אז אזא אויסבראוך איצט וועט זיין א סך ערנסטער ווי דער פריעריקער, ווייל סיי די אידן אין סיי די אראבער זיינען גוט באוואפנט, און ווייל די אראבער פון סיריע און עבר־הירדן און די בעדואינער פון מדבר וועלן זיך אויף באטייליקן אין זיי.

הוסייני שטימט אין, אז די אידן זאָלן האבן "א קולטורעלע היים" אין פאלעסטי־נע. די אראבער וועלן אבער ניט דולדן, האט ער געזאָגט, אז די אידן זאָלן שטרעבן צו האבן דאָרטן א נאציאָנאלע היים.

"א סך גלויבן, אז ס׳איז ניטא קיין אורזאך פאר דאר", האט ער געזאָגט, "דאָס איז אבער ניט אזוי. די איצטיקע רואיקייט איז ניט מער ווי די שטילקייט פאר א שטורעם".

"יעדער טאָג וואָס גייט דורך איז א גע־פאר", האט ער ווייטער געזאָגט. "עס איז דא איצט א פולשטענדיקער נאטאָנענכרוף פון קאָמערציעלע און געזעלשאפטלאכע באציאונגען צווישן די אראבער און די אידן, כאָטש צווישן די אראבער זיינען

בעלגישע קענינגלאכע פאמיליע צוריק פון דער חתונה

ברוסעל, יאנוו. 13. — די בעלגישע קע־נינגלאכע פאמיליע איז נעכטן געקומען צו־ריק פון ריים, וואו זי האט זיך באטייליקט אין דער חתונה פון דער בעלגישער פרינ־צעסין, מאריא־זשאזע. צום איטאליענישן קרוין־פרינץ, הומבערט.

275 קאָמוניסטן ארעס־טירט אין בערלין

בערלין, יאנוו. 13. — די הינע פּאָלי־ציי האט דא ארעסטירט 275 קאָמוניסטן, מענער און פרויען, אין א ראָאָב. איין פּאָליציסט איז פארוואונדעט געווארן.

די ארומיקע נאכט זיינען פארבלאָקאָ־דירט געווארן פון דער פּאָליצאי וועלכע האט אָפּגעפייערט אייניקע שאסן אין דער לופט כדי אָפּצושרעקן דעם עולם. אין פארלויף פון לעצטער וואָך זיינען דאָ פארגעקומען צוויי צוזאמענשטויסן צווישן דער פּאָליצאי און קאָמוניסטן.

ר. אבראמאָוויטש קומט קיין ווייניפעג

ר. אבראמאָוויטש, באוואוסטער סאָציי־אליסטישער פירער און לעקטאָר, איז די־טעג אנגענומען פון אייראָפּע קיין אמע־ריקע און מאכט א לעקציע־טור אויבער׳ן לאנד. ער וועט אויף באזוכן ווייניפעג און וועט דא אויסגעקלערט לעקציעס אין משך פון דער ערשטער וואָך אין פעברואר מער איינצלהייטן וועלן שפּעטער אנאָ־סירט ווערן.

ריכטער פּסק׳נט, אז מאן מוז זיינען פאר זיין פרוי

שיקאגא, איל., יאנוואר 13. — "זינג פאר מיר ווילקאָם אדער גיב מיר א נט" — אזוי האט געטענה׳ט מרס. דזשאן ראנא־וואק צו איר מאן אין א היגן געריכט. און אויב מר. ראנאוואק׳ן איז ליב זיין פרוי, וועט ער פאר איר מוזן זינגען, אז ניט וועט ער ווערן "אויס כלה און צוריק א מויד".

מרס. ראנאוואק האט זיך פארליבט אין איר מאן אויסשליסלאך פאר זיין שיינער שטימע. און בלויז דערפאר האט זי מיט אים חתונה געהאט. די ערשטע צייט נאָך דער חתונה האט ער פאר איר געזונגען וועגן ער האט נאר געהאט פרייע צייט, אבער שפּעטער איז ער פון דעם מיד גע־ווארן און ער האט אנגעהויבן צו שווייגן.

לעצטע וואָך איז דאָס מוזיקאלישע פאר דערשינען אין א היגן געריכט וואו די פרוי האט אנגעקלאגט איר מאן אז ער זינגט ניט מער. אויף זיין שליס׳מזל איז דער ריכטער אויף א מוזיקאלישער מענש, און ער האט צוגע׳פּסק׳נט אז מר. ראנאוואק זאָל זינגען פאר זיין ווייב׳ל צוויי מאל א טאג.

פיר טויט פון פּאָפּוניי קראנקהייט

בערלין, יאנוו. 12. — פיר פרויען זיינען געשטאָרבן די טעג אין פארשיי־דענע טיילן פון דייטשלאנד פון "פּאָפּו־ניי קראנקהייט". לכתחילה האט מען אנגענומען, אז זיי זיינען געשטאָרבן פון לונגען־אנטצינדונג, אבער שפּעטער האט מען אויסגעפונען, אז זייער טויט איז גע־קומען פון "פּסיטאכיזם", א קראנקהייט מיט וועלכער זיי האבן זיך אנגעשטעקט פון די פּאָפּוניי׳ן וואָס זיי האבן גע־עקראָגן.

גלח מאָנט 100 מיליאָניקע ירושה; וועט גיין אין משוגעים הויז

מאָנטרעאל, קווע., יאנוו. 12. — דעווי, זאָלן האבן געווען אונטערגעשריבן כלו־מר׳שט פון מר. פּעראָן, ווען ס׳איז איצט געקומען צו זיין פּראָצעס, האבן די דאָק־טוירים אים אנערקענט פאר א פאַרריק־טען, און דער משפט איז אויפגעגעבן געווארן.

(::)

פרוי אָנגעקלאגט אין דערמאָרדן זיכן מענער

פּראָג, יאנוו. 12. — אנגעס ביטנער, א פּויערטע, פונ׳ם דאָרף באבראוישקא, טשעכאָסלאָוואקיע, איז ארעסטירט געווא־רען אויף דער קלאגע פון דערמאָרדן 2 מענער אין פינף ליבהאבער. די קלאגע לויטעט, אז זי האט אייניקע פון די מאָר־דער באגאנגען אליין, און צו דער אנדערע האט זי אויפגערייצט אירע פריינדנס.

די פּאָליציי איז אינפאָרמירט געווארן פון אייניקע פון אירע פריינדנס, נאָך א אָנרוף וואָס איז אויסגעבראָכן צווישן זיי.

"יוניטעד ניוס" איז ווי א באוואפנטער לאגער — סטראשעט אז אראבער פון שכנות־דיקע לענדער וועלן קומען צו הילף — זאָגט אז אידן מוזן אויפגעבן שטרעבונג צו אידישער נאציאָנאלער היים אין פאלעסטינע

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ניטא קיין אנטיסעמיטישע געפילן".

די שולד פאר׳ן באיקאט וואָרפט הוס־ני ארויף אויף די אידן. זיי זיינען עס געווען די ערשטע, האט ער געזאָגט, צו באיקאטירן די אראבישע פּראָדוקטן הענ־לער, און די אראבער האבן געעגנטפערט מיט א באיקאט קעגן די אידישע געשעפטן "וואָס פאר א רעכט האבן די אידן אויף א נאציאָנאלער היים אין פאלעסטינע", ראָפט ער געפרעגט, "ווען די אראבישע באַ־פעלקערונג פון לאנד איז 750 טויזנט, צו א אידישער וואָס פון 140 טויזנט".

צאל פון אנשטעקנדיקע קראנק הייטן געוואקסן

לויט א באריכט פארעפנטלאכט פון געזונטהייט דעפארטמענט אין די צאל פון אנשטעקנדיקע קראנקהייטן געשטיגן לעג־טע וואָך אין ווייניפעג.

אין פארלויף פון לעצטער וואָך זיינען פארגעגיסטרירט געווארן 31 פאלן פון טשיקאפּאקס, 6 דיפטעריא פאלן, 39 פאלן מאמפּס, 4 סקאַרלאטין, 2 שווינדזוכט, 20 קייך־הוסט. ס״ה 102 פאלן אין פארגלייך צו 69 מיט א וואָך פריער. דריי טויזן פאלן זיינען לעצטע וואָך פארגעגיסטרירט געווארן, 2 פון שווינדזוכט און איין פאל פון אינפלועצע.

(::)

בעלגישע ווייטער קאָנגאָ אין דערמאָרדן זיכן מענער

ברעזאָוויל, יאנוו. 13. — אין בעלגישע קאָ־נגאָ איז דא ארעסטירט 275 קאָמוניסטן, מענער און פרויען, אין א ראָאָב. איין פּאָליציסט איז פארוואונדעט געווארן.

די ארומיקע נאכט זיינען פארבלאָקאָ־דירט געווארן פון דער פּאָליציי וועלכע האט אָפּגעפייערט אייניקע שאסן אין דער לופט כדי אָפּצושרעקן דעם עולם. אין פארלויף פון לעצטער וואָך זיינען דאָ פארגעקומען צוויי צוזאמענשטויסן צווישן דער פּאָליציי און קאָמוניסטן.

(::)

"עמעס" אין שפּיטאָל; פרוי אונטער ארעסט אויף קלאגע פון שיסן אים

הערמאן בראָוניינג, א פּויטערוואַרג הענד־לער פון 220 האַרגרייוו סטריט, לינקס אין שפּיטאָל א פארוואונדעטער פון א רעוואָל־ווער קוילן און זיין פרוי, לעסי, איז ארעס־טירט געווארן און שפּעטער ארויסגעלאָזן געווארן אויף ערבות (בייל), אויף דער קלאגע, אז זי האט געשאָסן אויף איר מאן. בראָוניינג וואוינט איז ניט ערנסט.

עס ווערט פארשטאנען אז בראָוניינג האט זיך צעקריגט מיט זיין פרוי איבער דער ארבעט וואָס זי האט געמאכט אויף דעם אוטערשלאָק פון א פּויטערנעס מאנטל און אז בראָוניינג זאָל זיך האבן באנוצט מיט ניט קיין צו העפלאכע שפּראך צו זיין פרוי.

די דאָזיקע האנדלונג פון איר מאן זאָל זי האבן אויפגערעגט און זי איז, לויט דער פּאָליציי, אריינגעלאָפן אין שלאָפצימער און זי האט א כאַפּ געטאָן א רעוואָלווער פון א שופלאד און האט אויסגעשאָסן אויף

אראבישער סעקרעטאר סטראשעט מיט נייע אומרוען אין א״י

ראָנט פון אינדיאנישן שטעטל אין מערב קאנאדע

אימיגראציע אין 1929 געווען קלענער. זיי מיט א יאָר פריער

לאָנדאָן, יאנוו. 13. — 97 דעלעגאטן, פון 86 ברענטשעס, האבן זיך באטייליקט אין דער ספּעציעלער קאָנווענשאָן פון דעם אינדעפּענדענט ארבעטער־רינג אפּגעהאלטן דא אין אמבאסאדאר פעלעס.

די קאָנווענשאָן האט מיט 52 שטימען צו 45 גוט געהייסן די פונקטן 3 און 4 פון ארטיקל 13 פונ׳ם דעקרעט פונ׳ם סוף־רים קאורט, לויט וועלכן קיין שום פּאָלי־טישע פּארטיי, ארבעטער יוניאָן, אדער אויסגאבע זאָל ניט געשטיצט ווערן פון דער ארגאניזאציע. דער דאזיקער פונקט פון דער קאָנסטיטוציע קאָן ניט צוריקגע־צויגן ווערן, סיידן מיט א מערהייט פון זיבן־אכטל שטימען.

לעצטע לעקציע פון לייבוש לערער מארגן אוו.

ר. אבראמאָוויטש קומט קיין ווייניפעג

בעלגישע קענינגלאכע פאמיליע צוריק פון דער חתונה

ריכטער פּסק׳נט, אז מאן מוז זיינען פאר זיין פרוי

גלח מאָנט 100 מיליאָניקע ירושה; וועט גיין אין משוגעים הויז

פרוי אָנגעקלאגט אין דערמאָרדן זיכן מענער

"עמעס" אין שפּיטאָל; פרוי אונטער ארעסט אויף קלאגע פון שיסן אים

THE ISRAELITE PRESS

The only Jewish Newspaper in Western Canada.

דאס אידישע ווארט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

א גוט ווארט פאר׳ן ״אימיגראנט אין פעלצל״

מיר האבן שוין גאנץ לאנג ניט געהערט דא אין דער עפנטלאכקייט א גוט ווארט פאר דעם צענטראל און מזרח אייראפייאישן אימיגראנט, — ״דעם אימיגראנט אין פעלצל״, ווי מען האט אים דא אמאל געהאט באצייכנט, און ניט צום שלעכטן.

מען קאן ניט זאגן, אז דער דאזיקער סארט אימיגראנט האט ניט קיין פריינט אין קאנאדע. עס זיינען דא א סך אנגעזעענע פאליטישע טוער און געשעפטסלייט, וואס זעען דעם גרויסן שאדן וואס ווערט פאראורזאכט צום לאנד און די שטערונג צו דער אנטוויקלונג פון זיינע נאטירלאכע רייכטימער, וואס די באשריינקונג פון דעם סארט איינוואנדערונג ברייננט. די עפנטלאכע מיינונג איז אבער ביי אונז איצט באהערשט פון דער שרייענדיקער ריכטונג פון בישאפ לאיד און זיין ביטערער שנאה צו די ״מיט-קנאבל שמעקנדיקע אויסלענדער״, — און קיינער וואגט ניט צו זאגן הויך א גוט ווארט פאר די ״ניט-פארגעצויגענע אימיגראנטן״, כדי ניט פארשריען צו ווערן ווי א פאררעטער.

עס איז געווען א צייט, ווען די פארמערס זיינען געווען באזונדערס פריי פון פאראורטיילן אין דער הינזיכט, און זיינען געווען צופרידן מיט וועלכער ס׳איז איינוואנדערונג, אבי צו פארפילן די פוסטקייטן פונ׳ם לאנד. קיין מאנגל פון לאנד איז דאך דא ניטא, און די פארמערס ליידן דאך באזונדערס פון דער שיטערקייט פון דער באפעלקערונג, וואס מאכט פאר זיי שווערער צו קריגן גוטע וועגן און אנדערע קאמוניקאציע מיטלען, גוטע שולען, און א. וו.

לעצטנס זיינען אבער די פארמערס אויך אריין אין די רייען פון די אימיגראנטן שונאים, און עס גייט כמעט ניט דורך קיין צוזאמענפאר פון וועלכער ס׳איז פארמער ארגאניזאציע, וואו עס זאל ניט גענומען ווערן א שטעלונג, וואס איז ניט גינסטיק צו איינוואנדערונג בכלל, און צו קאנטינענטאלער איינוואנדערונג בפרט. און עס איז געווען די פארמער רעגירונג פון אלבערטא, וואס איז געווען די ערשטע, נאך מיט א פאר יאר צוריק, צו ווענדן זיך צו דער פעדעראלער רעגירונג מיט דער פאדערונג, אז מען זאל ניט שיקן קיין אלבערטא קיין צענטראל-אייראפייאישע אימיגראנטן.

די ענדערונג אין דער שטעלונג פון די פארמערס קאן דערקלערט ווערן מיט צוויי טעמים: ערשטנס, איז די קאנקורענץ אויפ׳ן תבואה מארק פון דער וועלט געווארן שארפער, און זיי האבן מורא פאר א צו גרויסער פארמער איינוואנדערונג, וואס קאן פארגרעסערן די איבער-פראדוקציע; און, צווייטנס, איז עס ניט אויסגעשלאסן, אז זיי זיינען באווירקט געווארן פון דעם קלו-קלוקס קלענישן גייסט וואס כאפט ארום לעצטנס באזונדערס די דארפישע געגנטן פון די פרייריע פראווינצן.

און ס׳איז דערפאר א נייעס, ווען מען הערט א גוט ווארט פאר דעם צענטראל-אייראפייאישן אימיגראנט, און דוקא אויף א פארמערשן צוזאמענקום, — ווי דאס האט פאסירט לעצטע וואך אויף דעם צוזאמענפאר פון די פאראייניקטע פארמערס פון מאניטאבא, אין ברענדאן, א פאסירונג, וואס איז ווערט צו פארצייכנט ווערן.

דער צוזאמענפאר האט זיך אייגנטלאך לכתחילה פארמאסטן אנצונעמען זייער א שארפע רעזאלוציע קעגן דער צענטראל-אייראפייאישער אימיגראציע. ער איז געווען גענייגט צו באשליסן צו גונסטן פון א קוואטא פון פינף-און-צוואנציק פראצענט פאר די צענטראל אייראפייאישע אימיגראנטן, אין פארגלייך מיט דער איינוואנדערונג פון בריטישע אימיגראנטן פון ענגלאנד און אמעריקע אין דעם באטרעפנדיקן פארגאנגענעם יאר.

אבער דא האט זיך אריינגעמישט דער געוועזענער אימיגראציע מיניסטער און דער איצטיקער סענאטאר, מר. פארק, — כאטש מען האט פון אים, לויט זיינע האנדלונגען בעת ער איז געווען אנפירער פון דעם אימיגראציע דעפארטמענט, דאס ניט געקאנט דערווארטן. ער האט אנגעוויזן, אז קאנאדע נויטיקט זיך נאך אין דעם צענטראל-אייראפייער, וועלכער איז דער איינציקער, וואס קאן אנטוויקלען געוויסע שטרעקעס לאנד, — די שטרעקעס, וואס זיינען באדעקט מיט וואלד און פאדערן גרויסע אנשטריינגונגען פון כחות זיי אפצורייניקן.

גוט כאטש ,וואס מר. פארק האט זיך אויף דעם איצט דערמאנט. די ״אימיגראנטן אין פעלצלאך״ האבן פארוואנדלט אין פראדוקטיווע און בליענדיקע געגנטן ריזיקע שטחים, וואס וואלטן אן זיי פארבליבן ווילדערנישן נאך פאר דורות. קאנאדע מוז וויסן האבן די אימיגראנטן, אויב זי וויל זיך באפרייען פון די ריזיקע ווילדערנישן וואס זיינען נאך פארבליבן, — מאגן די אימיגראנטן שונאים ווי קריצן מיט זייערע ציין.

דער ארגומענט האט זייער שנעל געווירקט אויף דעם פארמערס צוזאמענפאר, און די דראסטישע רעזאלוציע איז שטארק פארמילדערט געווארן, אין אנקלאנג מיט מר. פארקס דערקלערונגען. אין דעם איצטיקן מאמענט, ווען מען רעדט שוין ביי אונז וועגן אן אימיגראציע קוואטא, לויט׳ן אמעריקאנער מוסטער, ווי וועגן אן אומפארמיידלאכער זאך, איז עס א געוויננס פונ׳ם אימיגראנטן פריינטלאכן שטאנדפונקט, ווען אזא צוזאמענפאר ווירקט ניט אויף דער דערנעענטערונג פון אזא סארט אימיגראציע געזעץ.

האנדלשאפט און ברודערשאפט

פרעמיער בראונלי, פון אלבערטא, האט די טעג געלאזן וויסן פרעמיער ברעקען, פון מאניטאבא, אז זיין רעגירונג האט באשלאסן צו קויפן די שטיינער פאר דער נייער אדמיניסטראטיווער געביידע אין עדמאנטאן, פון די מינדאל שטיין-האקערייען, מאניטאבא, — אנשטאט צו קויפן זיי אין אינדיאנא, ווי עס איז פריער געווען געפלאנט.

דאס איז א קניה פון אן ערך פערטל מיליאן דאלאר, — א באדייטענדיקער מסחר פאר מאניטאבא, וואס וועט אין א געוויסער מאס העלפן דא לייזן די ארבעטסלאזיקייט פראגע. דער באשלוס פון דער אלבערטער רעגירונג וועט דא דערפאר ווארים באגריסט ווערן.

מיר דארפן אבער ניט מאכן דעם טעות צו מיינען, אז אלבערטא איז דערמיט אויסן געווען מאניטאבעס טובה און האט געהאט אין זינען איר ארבעטסלאזיקייט. דער אמת איז, אז אלבערטער רעגירונג האט לכתחילה געהאט בדעה צו קויפן די שטיינער אין אמעריקע, — גלייך ווי אמעריקע וואלט ערשט ניט לאנג ניט ארויפגעלייגט קיין הויכע טאריפן אויף קאנאדער לאנדווירטשאפטלאכע פראדוקטן, און גלייך ווי צו איר וואלט ניט געהאט קיין שייכות דער פאטריאטישער רוף צו קויפן, וואס מען קאן נאר, אין קאנאדע גופא . . .

אבער פרעמיער ברעקען האט געקעמפט פאר דעם באשטעל. ער האט געפאדערט, אז מען זאל כאטש געבן מאניטאבא די געלעגנהייט פארצושלאגן א קאנטראקט, אויף א קאנקורענץ באזיס.

און אט דער ״קאנקורענץ באזיס״ איז אפנים די דערקלערונג פאר דער פאטריאטישער האנדלונג פון דער אלבערטער רעגירונג. אגב פארגעסט ניט פרעמיער בראונלי צו דערמאנען אין זיין בריוו צו פרעמיער ברעקען, אז ער זאל למען השם ניט פארגעסן צו העלפן שאפן א ברייטן מארק פאר אלבערטער קוילן אין מאניטאבא . . . .

די אונטערשטע שורה איז, אז אין האנדלשאפט איז קיין גוט-ברודערשאפט ניטא, און ״פאטריאטיזם״ און אנדערע הויכע סענטימענטן זיינען דא ווירקזאם נאר דאן, ווען ס׳איז דא א גינסטיקער ״קאנקורענץ באזיס״. און, אויב אלבערטא וויל א ברייטערן מארק פאר אירע קוילן אין מאניטאבא, וועט זי בעסער טאן נאכצוקומען דעם דאזיקן ״קאנקורענץ באזיס״. אידער אפעלירן צו די געפילן פון דער מאניטאבער רעגירונג.

ווען דער רעגן גייט

(א בריוו פון לאס-אנדזשעלעס)

פון מ. שאליט

א גאנץ יאר ווארט לאס-אנדזשעלעס מיט אומגעדולד אויף די טעג פון ווינטער, ווען די גוטע רעגנס קומען צו באזעטיקן און באפרוכטבארן די דארשטיקע און לעכצנדע ערד, אום זי זאל געבן ״זוימען צו דעם זייער און ברויט צו דעם עסער״.

לאס אנדזשעלעס ליגט ביי דעם ברעג פון ים און ווי דער לעגענדארישער טאנטעלאן, ווערט זי פארשמאכט פון דארשט, דורכ׳ן זומער שלעפט די זון ארויס די פייכקייט פון ים און דער ווינטער טראגט עס אוועק ערגעץ ״וויינט״. ״בעק איסט״, ווי זיי זאגן דא, און מיר מוזן ווארטן אויף דעם חסד פון די וואלקנס וועלכע טראגן זיך אן פון די ווייטע לענדער איבער׳ן ים אום צו קריגן אונזערע נויטיקע רעגנס.

געוויינלאך קומען די רעגנס באלד נאך ״גשם בעגנשן״. גלייך נאך די ימים טובים, נאך הושענה-רבה און שמיני עצרת, ווען מען לייגט איין די וועלט פאר די מים — וואסער, דערמאנענדיק דעם זכות פון אלע צדיקים וואס זיינען געווען גוט צו גאט און צו זיין פאלק, קומט דער נאסער חודש חשוון, ווען עס עפענען זיך די ״שערי שמים״ — די טויערן פון הימל, מיט דעם שליסל וואס געפינט זיך נאך אין גאט׳ס האנט, און דער רעגן גייט . . . אמאל גייט ער שטארקער, אמאל — שוואכער, אבער ער גייט.

ווען דער רעגן גייט דא, גייט ער זייער געלאסן. ער גייט ניט מיט רוגזה, מיט קנאקנדיקע דונערן און פייערדיקע בליצן, ווי אין אנדערע פלעצער. ער קומט דא אן גאנץ רואיק, וואשט ארום אלע פון לאנגן זומער פארשטויבטע הייזער, גיסט אן פארמעלאך אלע ליידיקע רעזערוווארן, דרינגט אריין טיף אין דער געעפנטער מוטער-ערד, און אלעס ווערט באלעבט און באפרישט ווי געהעריק . . . אזוי קומט ער איניקע מאל דורך דעם פיר-מאנאטלאכן רעגן סעזאן ביז עס פילן זיך אויס די נויטיקע צוועלף-רייצן אינטשעס פון באוואסערונג.

הייאר האט זיך אבער דער רעגן פארשפעטיקט צו קומען. אט קלאפט שוין דער ״ניינצן—דרייסיק״ אין טיר און עס איז נאך אלץ טרוקן. עפעס האט דורכגעשפריצט אביסל בעפאר יום-טוב, און ״נאמאר !״ . . . שוין איניקע מאל האט דער וועטער נביא אנגעזאגט דורך די פייפערס אז דער רעגן קומט: ער טראגט זיך פון דער קאלטער אלאסקא, פון די ווייטע ים ברעגעס, און יעדער מאל איז עס געוועזן אן אנטוישונג . . . יעדעס מאל האט ער עפעס אן אנדער אויסרייד פאר ניט קומען אהער! דאס האט אים דער ווינט פארקערעוועט אן א זייט, און דאס האט אים די קעלט פארוואנדלט אין א שניי-וויים ערגעץ אין די בערג, — אלץ גוטע תירוצים נאר קיין וואָרעמעס קאן מען דערמיט ניט קאכן . . . און דא שטייען די וויינגערטנער און די סעדער, די פעלדער און די וועלדער און זאגן אלץ: ״נו, וואס וועט זיין ? ! ״ . . . פייערן האבן דערוויל פארניכטעט דעם בעסטן טייל פון די וועלדער און פון דעם קלענסטן פונק פלאקערט זיך פאנאנדער א געפערלאכע שריפה אין די בערג און די וועלדער און מען שלעפט צוזאמען טויזנטער מענשען עס אויסצולעשן.

אין ארץ-ישראל, אדער אפילו, להבדיל, אין רוסלאנד אמאל, וואלט מען שוין ביי אזא צושטאנד גאר ניט געשוויגן. מען וואלט זיך באלד גענומען צו די אויסגעפרובירטע מיטלען פון תפילה, תשובה און צדקה; מען וואלט זיך געקליבן אין די געבעט-הייזער און מען וואלט גענאגנגען מיט געזאנגען איבער די פעלדער; מען וואלט געוויינט און געמאכט דעם הימל ווייגען, און דער רעגן וואלט ניט נאר געגאנגען, נאר — געגאסן! אזוי, אז אפטמאל פלעגט מען דארפן זאגן א ספעציעלע תפילה, אז דער רעגן זאל אויפהערן . . .

דא איז אבער אנדערש. ערשטנס, ווער מען גייט עס אן וואס דער רעגן גייט ניט? מען ווערט שוין אזוי צוגעוואוינט צו די שיינע, מילדע וועטערן, אז מען פיינקט שוין גאר ניט נאכ׳ן רעגן. און, צווייטנס, אז עס קומט צו תפילה טאן, איז און אומגליק: די עלטלאכע עלטערע אידן וואס גייען אין שול, טראגן שוין אויף זייערע אויסגעריבענע פליצעס אלע צרות פון כלל ישראל. זיי מוזן אויפהאלטן די שולן מיט א מנין, דריי מאל א טאג; זיי מוזן לאזן הערן דעם ״קול יעקב״ ביים דאווענען; זיי דארפן זיין די געבער, די קלייבער און פארזארגער פון אלע צדקות. בעגנשן לולב, שלאגן הושענות, זיצן אין סוכה און עסן מצה. אלעס, אלעס, פאלט אויף זיי. דארפן זיי אויך בעטן אויף רעגן ? ! . . . די יונגע, זיי זיינען, נעבאך, הארט-אפ מיט אידישקייט און דאווענען. אז זיי קריכן דורך דעם ״קדיש״ מיט׳ן ״יזכור״ מיט דער הילף פון ענגליש — איז א פיינקייט פון זיי. קאנט איר פון זיי ניט דערוואַרטן, אז זיי זאלן זאגן די ״תפילות גשמים״ וואס זיינען מייסטנס מיט קליינע אותיות, געדרוקט, און אן נקודות דערצו . . .

די גוים זיינען אביסל בעסער אפ פון אונז, אין דער הינזיכט. אבער אויך זיי האבן אפטמאל בילבערע און מער פרייע פלעצער. ווי אין קלויסטער, לייענען א פייפער. כאפן פרישע לופטן, ריידן פאליטיק און פיל אנדערע נויטיקע זאכן, וואס מען קאן עס טאן נאר אין זונטאג, ווען דער טאג איז שיין. די זון שיינט און מען קאן הנאה האבן פון לעבן. דארפן זיי בעטן אויף רעגן ? ! בלייבט איבער דער ארימער פארמער און גערטנער ביי וועמען דער רעגן איז א פראגע פון לעבן. איז ער שוין אבער אזוי פארזארגט און פארנומען מיט זאגן טעקסעס, רענט און שווערע ארבעט, אז אנשטאט תפילה טאן שפייט ער אויס זיין טאבאקא-קייעכץ און זאגט ארויס א זידל ווארט אדער א קללה אויף דעם אדרעס פון דעם זון און דער מאמען און גייט כאפן א גוטן דרימל אונטער׳ן פרייען הימל.

און דערוויל ווערן די טרוקעניש אלץ מער פארשטארקט. עס איז טרוקן אין אלע הינזיכטן. די גזירות קעגן משקה ווערן אלץ שטארקער פון טאג צו טאג, מען ברעכט און מען שטעכט. מען שיסט און בלוט פארגיסט זיך אלץ פאר דאס טיי . . . ערע ביסל געטראנק. אין רוסלאנד איז אמאל געווען א ״אידישע פאגע״ און דא איז, די ״ספיריטישע פראגע״. רק מען כאפט, מען פארשפארט, טויזנטער לעבנס ווערן צעקראכן אין די פארברעכנס, ווערן פארמערט און פארגרעסערט, און פון דעם פאליסמאן מיט דעם פרעזידענט, זיינען אלע ביזי מיט פארשטארקן דאס טריקעניש אין לאנד.

יא, דער רעגן גייט, ערגעץ אנדערש, אבער ניט דא. דא איז שיין און טרוקן...

״עם-הספר״ גייט פאראויס

(א בריוו פון ארץ-ישראל)

פון ש. שווארץ

דאס לאטייניש שפריכווארט ״אין צייט פון קריג שווייגן די מוזן״ פאסט זיך ניט צו די אידן, דעם ״עם הספר״, באזונדערס נישט אין ארץ-ישראל, ניט קוקנדיק דערויף וואס שוין עטלאכע חדשים לעבן מיר דא אין א ״קריגס-צייט״ וועלכע האט זיך אייגנטלאך אנגעהויבן נאך אין מאנאט יולי, פאר די גרויסע געשעענישן; ניט קוקנדיק אויף דער פאליטישער און געשעפטנטער לאגע, ווערט די קולטורעלע אקטיוויטעט ניט שוואכער און קלענער. ארץ-ישראל, אלס גייסטיקער, און ספעציעל ליטעראַרישער צענטער גייט זיך איר וועג אומגעשטערט. מ׳קאן אפילו זאגן, אז די ליטעראַרישע ארבעט איז געווארן אינטענסיווער פאר דער לעצטער צייט.

די פילע העברייאישע פארלאגן פראדוצירן ביכער מאסנווייז. ״דביר״, ״אמנות״ ״מצפה״, די ״שטיבל״ אפטיילונג אין ארץ-ישראל און די קלענערע פארלאגן האלטן אין איין דרוקן נייע ווערק סיי אריגינעלע און סיי איבערזעצונגען. לאמיר זיך צוערשט אפשטעלן אויף די לעצטע.

״מצפה״, דער יונגער העברייאישער פארלאג וואס איז געגרינדעט געווארן דורך געוועזענע לעגיאנערן פון אמעריקע, האט פארענדיקט די עפנטלאכונג פון דר. הערצל׳ס ״טאגביכער״, זעקס בענדער אין העברייאיש. דאס איז געווען די בעסטע מתנה וואס מיר האבן דא געקראגן אין משך פון יאר 1929. הערצל׳ס ציוניסטישער לעבן פאר׳ן ציוניסטישן אידעאל קאן מען אמבעסטן פארשטיין און פילן דורך זיינע מייסטערהאפטע ״טאגביכער״ וואס זיינען געווים זיין ווירטואזסטע ליטעראַרישע שאפונג. אין די טאגביכער זעען מיר פאר זיך בולט׳דיק הערצלען דעם מענש, דעם קינסטלער און מער פון אלעמען הערצלע׳ן דעם פאליטיקער. איצט, ווען ס׳גייט אן גראדע אין ארץ ישראל אזא עפטיקער אידעאלאגישער שטרייט ארום הערצל׳ס ירושה, איז די דערשיינונג פון די ״טאגביכער״ אין העברייאיש, אין דער שפראך פון דער ארץ-ישראל׳דיקן אידנטום, אודאי א ״דבר בעתו״.

מיט גרויס אינטערעס איז דא אויך אויפגענומען געווארן דאס צווייטע פונדאמענטאלע ווערק וואס ״מצפה״ האט נאר וואס אפגעדרוקט אין א העברייאישער איבערזעצונג, די ״ערעינערונגען״ וועגן מאקס נארדוי, הערצל׳ס נאענטסטער פריינט און מיטהעלפער. דעם מאטעריאל פאר דעם ווערק האט מאדאם נארדוי געפונען אין די פילע נאטיצן און בריוו וועלכע זיינען פארבליבן נאך נארדוי׳ס טויט אין זיין קאבינעט. אבער מען מוז צוגעבן, אז די מאטעריאלן זיינען גלענצנדיק באארבעט געווארן, און דאס בוך מאכט א גוואלדיקן רושם. ס׳איז א יום-טוב פאר יעדן העברייער צו האבן דאס בוך אין דער גוטער איבערזעצונג פת׳ם יונגן און באגאבטן פאעט י. ליכטענבוים.

גאדרוי׳ס שטארקע און טעמפעראמענטפולע פערזענלאכקייט, זיין טיפער אידעאליזם, זיין איבערגעבנהייט דעם אידישן פאלק, זיין קאמף פאר׳ן אמת, פאר יושר, פאר גערעכטיקייט — אט דאס אלעס שפיגלט זיך אפ אין הארמאנישע פארמען אין די ״עראינערונגען״.

״דביר״ זעצט פאר זיין פילאזאפישע פארלעגערישע טעטיקייט. ער האט לעצטנס ארויסגעגעבן אין העברייאישער איבערזעצונג שלום אש׳ס ״די מוטער״, דאס קלאסישע ווערק וואס איז אן אמת׳ע אפאטעאזע פון דער אידישער פרוי, און א נייעם באנד שלום עליכמ׳ס ווערק, נעמלאך, זיינע קאמעדיעס. אין דעם פייעם העברייאישן לבוש פון י. ד. בערקאוויטש, וועלכער האט זיך שוין לאנג קונה שם געווען מיט זיין באארבעטן שלום עליכמ׳ן אין העברייאיש. צווישן די קאמעדיעס געפינט זיך אויך ״האוצר״ וואס די ״הבימה״ שטעלט איצט פאר אין איר העברייאישן טורנע צוזאמען מיט ״כתר-דור״.

״דביר״ האט אויך געדרוקט פראפעסאר יוסף קלויזנער׳ס ווערק אין דריי בענדער (פיר ביכער) וואס אנטהאלט קריטישע ארטיקלען וועגן דער נייער העברייאישער ליטעראַטור. ס׳איז אין אמת׳ן מער ווי פשוט׳ע ארטיקלען; מיר האבן דא פאר זיך גאנצע מאנאגראפיעס, ווי למשל, וועגן ביאליק׳ן אדער טשערניכאווסקי׳ן. קלויזנער איז א גלענצנדיקער קאמענטאטאר פון ליטעראַטור, און ס׳איז קיין ספק ניט, אז יעדער העברייאישער לעזער אבער מער פון אנדערע, אונזער יוגענט, וועט לייענען די ארטיקלען מיט דעם גרעסטן פארגעניגן. אונזערע שילערס און שילערנס געפינען דא דעם בעסטן שטאף צו לערנען און צו פארשטיין די העברייאישע ליטעראַטור פון היינטיקן און פריערדיקן דור.

״דביר״ האט אין דער זעלבער צייט ארויסגעגעבן צענדליקער ביכלאך פאר יוגנטווארג וואס אנטהאלט דערציילונגען און לידער פון אונזערע בעסטע שריפטשטעלער, אויך דעם פארשטארבענעם דר. שמחונ׳ס אידישע געשיכטע (צווייטער באנד, און א רייע ווערטער ביכער.

ספעציעל פאר דער יוגנט באשעפטיקט זיך דער פארלאג ״אמנות״ וואס געפינט זיך אין תל-אביב, וואו ס׳געפינען זיך כמעט אלע אונזערע פארלאגן. ״אמנות״ האט לויט׳ן פארשלאג פונ׳ם וועד החינוך, אנגעהויבן א נייע סעריע ביכלאך מיט׳ן אלגעמיינעם נאמען ״מגלות״ וואס זיינען באשטימט פאר דער שול יוגנט. דער אינהאלט פון די ביכלאך, וואס זייער צאל איז שוין אריבער זיבעציק, איז העכסט פארשיידנארטיק. מיר געפינען דא בלעטעריסטיק און פאעזיע; ביאגראפיעס פון אונזערע חכמים. שירים פון די משוררים פון דער גאלדענער ספרד׳ישער עפאכע (יהודה הלוי, שלמה בן-גבירול א. אנד.); געשיכטע פראגמענטן פון כתובים אחרונים, פונ׳ם תלמוד און מורה נבוכים — און וואס ניט? אלעס ווערט אונטערגעטראגן דעם יונגן לעזער אין א שיינער פארם, מיט נקודות, מיט א לייכטן פירוש. ס׳קאן ווירקלאך ניט געמאלט זיין קיין בעסער מיטל צו מאכן ליב די אלטע און נייע ליטעראַטור פאר אונזער יונגן דור ווי דאס אונטערטראגן אים אט די דאזיקע סעריע פון שיינע ביכלאך.

מיט׳ן אנטייל פון דעם אידישן נאציאנאל פאנד האט ״אמנות״ איצט ארויסגעגעבן א פאפולערע מאנאגראפיע איבער טבריה, וואס איז א המשך פון אירע פריערדיקע קליינע מאנאגראפיעס וועגן כותל מערבי, רחובות, נס ציונה און א. וו.

אן אייגנארטיק העכסט אינטערעסאנט זאמלבוך האט ארויסגעגעבן דער ״ארבעטארנס-ראט (מועצת הפועלות). 25 יאר עקזיסטירט די באוועגונג פון די חלוצות, וועלכע האבן פאר דער מלחמה געהייסן סתם ארבעטארנס (פועלות). די באוועגונג האט ארויסגעגעבן מערקווירדיקע טיפן: די ארבעטנדע פרוי אלס מיטגליד פון דער קבוצה, אלס לאנד באארבעטערן, אלס מוטער, אלס פרעבליסטין און לערערן, דערציערין און חונך משותף (געמיינזאמע דערציאונג), אלס ארבעטערין אין קיך, אלס שטיינער האקערן, אין דער פאבריק, אין הויז בויערייז אלס דינסט, אלס פארמערן. די קאלעקטיוון פון די ארבעטארנס, זייערע זעלבסטשטענדיקע פארמס, זייערע אינסטיטוציעס אויפ׳ן געביט פון קולטור לאנדווירטשאפט, פאליטישע און סאציאלע טעטיקייט שטעלן מיט זיך פאר א וואונדערבארע שאפונג. און דאס בוך, וואס הייסט: ״דברי פועלות״, דערציילט אין א מענשלאכער, רירנדער פארם וואס אונזערע שוועסטער אין ארץ-ישראל פילן און דענקען. ניט קיין פראפעסיאנאלע שרייבערנס זעען מיר פאר זיך, נאר פשוט׳ע אידישע טעכטער וואס האבן פארביטן זייער וואוילטאג אין גלות אויף א שאפנדן אידעאליסטישן לעבן אין ארץ - ישראל. ווי גרויס איז זייער אינטעליגענץ פון דער נאטור, וויפיל איבערגעבנהייט צום לאנד, צום פאלק און צו זייער ארבעט, וויפיל אידעאליזם שטעקט אין יעדער שורה פון דעם ביכל. די פועלות האבן געבראכט קרבנות אויפ׳ן מזבח פון אונזער רעגענעראנס ניט ווייניקער פון די פועלים. זייער לעבן און שאפן איז אבער געווען און איז נאך איצט פיל שווערער, ווייל זיי מוזן נאך קעמפן פאר אנערקענונג פאר פארשטאנד און מיטגעפיל צו זייער ספעציעלער לאגע און צו זייערע ספעציעלע באדערפענישן אלס פרוי.

מיר געפינען אינ׳ם זאמלבוך קליינע ארטיקלען, עראינערונגען, בריוו, נאטיצן פון טאגבוך, געשיכטע, ליריק, פובליציסטיק, לידער. א נייע וועלט, אזוי לערנען און דירנד.

די ארץ-ישראל עקאנאמישע געזעלשאפט, וואס געפינט זיך אין תל-אביב, האט ארויסגעגעבן אין ענגליש און אין העברייאיש א קאלאסאל ווערק ״די אידישע קאאפעראטיווע באוועגונג אין ארץ-ישראל״ פון ה. הארי זיטלעס, וואס איז א ספעציאליסט אויף דעם דאזיקן געביט (ער איז דער דירעקטאר פון ״צענטראל באנק פון קאאפעראטיווע אינסטיטוציעס אין ארץ-ישראל״). דאס איז פונדאמענטאלע וויסנשאפטלאכע פארשונג מיט וועלכער קיין ליטעראַטור און קיין לאנד וואלט זיך ניט געשעמט. דאס בוך באשרייבט די קאאפעראטיוון אין ארץ-ישראל פאר דער מלחמה און ביי היינטיקן טאג; די טיפן פון קאאפעראטיוון (פראדוצירנדע, קרעדיט, לאנדווירטשאפט, א. א. וו.). די פילע טאבעלן און דיאגראמען, וועלכע דאס בוך אנטהאלט, גיבן אים צו גרויס ווערט און באדייטונג. העכער 200 אידישע קאאפעראטיוון עקזיסטירן איצט אין ארץ-ישראל. די באנק מיט וועלכער ה׳ זיטלעס פארוואלטעט, האט ניט ווייניק אויפגעטאן פאר זייער אנטוויקלונג. ס׳איז כדאי צו אונטערשטרייכן, אז די גאנצע קאאפעראטיווע באוועגונג כמעט איז א אידישע. קיין אראבישע קאאפעראטיוון זיינען ניט בנמצא דערוויל אין ארץ-ישראל.

דער ועד הלשון, אונזער ארץ - ישראל שפראך אקאדעמיע, האט נאר וואס ארויס געגעבן צוויי נייע ביכלאך מיט טערמינאלאגיע: 1) פאר עלעקטריק, טעלעפאן און טעלעגראף, און 2) פאר בלומען. די נעמען און טערמינען זיינען געגעבן אין אייראפייאישע שפראכן מיט העברייאישע איבערזעצונגען. די פריערדיקע ביכלאך זיינען געווען געווידמעט מלאכה און טעכניק אין זייערע פארשיידענע אפטיילונגען. אט אזוי ארבעט דער ועד הלשון, פאר וועלכן דער לעצטער ציוניסטישער קאנגרעס האט אסיגנירט 300 פונט, סיסטעמאטיש און פלייסיק, בארייכערנדיק די העברייאישע שפראך. צו אונזער גרויסער פארלעגערישער טעטיקייט ווערט אלזא צוגעגעבן נאך א צווייג — די לינגוויסטיק.

די אראבער אין ארץ-ישראל פארמאגן ניט קיין איין איינציקן פארלאג, און מיר האבן א דוצנד. זיי געבן ניט ארויס קיין איינציק בוך אין משך פון א יאר צייט, ווייל מיר דרוקן פון 350 ביז 400 ביכער יערלאך. זיי האבן אויך קיין איין טעגלאכע צייטונג ניט ביז היינטיקן טאג.

דעצעמבער, 1929. (״איטא״).

די מערב קאנאדער ״יאנג דזשודעא״ קאנפערענץ

פון אונזער קארעספאנדענט

די מערב קאנאדער דזשודיענס האבן אפגעהאלטן זייער דריטע יערלאכע קאנפערענץ אין סאסקאטון, דעם 5טן, 6טן און 7טן יאנואר. עס האבן זיך באטייליקט עטלאכע און דרייסיק דעלעגאטן פון פארשיידענע שטעט און שטעטלאך פון די דריי פרייריע פראווינצן, ווי אויך פיל געסט פון די נאענטע שטעט זיינען אנוועזנד געווען.

דער פארזיצער פון דער קאנפערענץ איז געווען מר. נארמאן גענזער, וויצע-פרעזידענט פון דער ״יאנג דזשודעא״ ארגאניזאציע אין קאנאדע, און גלייכצייטיק דער אנפירער פון דער מערב קאנאדער אפטיילונג וואס האט איר זיץ אין סאסקאטון.

דער ציון-קאונסיל, די הדסה און די גאנצע באפעלקערונג האבן ווארים אויפגענומען די דעלעגאטן און געסט און פאר זיי ארראנזשירט פארשיידענע פארוויילונגען און אונטערהאלטונגען. א וועטשערע אין רעסטאראנט מאשקאוויץ איז געגעבן געווארן פאר די דעלעגאטן פון ציון-קאונסיל, שבת ביינאכט. די הדסה האט געמאכט א סעודה פאר איבער צוויי הונדערט מענשן און א טאנץ פאר די לאקאלע אידן צוזאמען מיט די געסט, זונטאג ביינאכט. די ארטס-גרופע פון יאנג דזשודעא האט ארראנזשירט א שיינעם מוזיקאלישן אוונט און א טאנץ מאנטאג ביינאכט. בקיצור, גאנצע דריי טעג האט דאס אידישע סאסקאטון געפראוועט יום-טוב.

זונטאג, פאר מיטאג, איז פארמעל געעפנט געווארן די קאנפערענץ אין דעם גרויסן זאל פון דער תלמוד תורה. מעלעגראפישע באגריסונגען פון פארשיידענע ארגאניזאציעס און יחידים זיינען פארגעלעזן געווארן. פאר דער שטאט סאסקאטון האבן באגריסט די קאנפערענץ פעריזעגלאך: דער סיטי מעיאר און פארשטייער פון אלע אידישע ארגאניזאציעס און אנשטאלטן. ביי דער עפענונג זיינען געוועזן אנוועזנד א גרויסע מאסע פון דער אידישער באפעלקערונג.

די זיצונגען פון דער קאנפערענץ

2 טעג האבן אנגעהאלטן די זיצונגען פון דער קאנפערענץ. ס׳איז געווען א נחת רוח זיך צוצוהערן צו די אלע פאראהאנדלונגען וואס האבן זיך געפירט עכט פארלאמענטאריש; באריכטן, דעבאטן, רעזאלוציעס, זיצונגען פון פארשיידענע קאמיסיעס, הכל מכל כל פון אן אמת׳ן פארלאמענט. ס׳איז א פרייאלאכע דערשיינונג און א שטאלץ פאר דעם קאנאדער אידנטום אז אונזער יוגנט איז איבערגעבן צו אונזערע אידעאלן מיט׳ן גאנצן הארץ. באזונדערס ווען מען נעמט אין אכט, אז דאס קליינע הייפעלע אידן, צעזייט און צעשפרייט אויף דעם גרויסן שטח פון די פרייריס; אפגעריסן און טויזנטער מיילן ווייט פון די אידישע צענטערן, זאל זיין אין גייסט פארבונדן מיט די אלע איידעלע שטרעבונגען פון גאנצן כלל ישראל. כמעט אלע דעלעגאטן האבן באטאנט, אז די אויפגאבן פון דער ארגאניזאציע זיינען מייסטנס קולטורעל-דערציערישע, אינ׳ם גייסט פון מאדערנעם נאציאנאל-ציוניסטישן אידנטום.

לויט די אפגעגעבענע באריכטן צייגט זיך ארויס אז די שטארקסטע און פראדוקטיווסטע ארגאניזאציעס זיינען די פון סאסקאטון און די פון עדמאנטאן, וויניפעג איז — לויט דער פראפאגאציע — הינטערשטעליק פון די ביידע קלענערע פראווינצשטעט. אויך רעדזשיינע האט אין די לעצטע חדשים געהאט צו פארצייכענען א גרויסע מאס פון טעטיקייט. קאלגארי לייגט גרויס האפענונג אויף דעם ניי-ריארגאניזירטן ברענטש. און לויט די באריכטן פון א דעלעגאט, איז צו דערווארטן אז אן העברייאישער עלעמענט פון די געוועזענע תלמידים פון דער דארטיקער תלמוד תורה וועלן אריינברענגען ניי לעבן אין יענעם ברענטש. אבער מערקווירדיק, די קלענערע פונקטן אין די פארווארפענע שטעטלאך צייגן ארויס גרויסן אינטערעס און גוואלדיקע התלהבות אין דער יוגנט באוועגונג. ווען ס׳איז דיסקוטירט געווארן די פראגע פון ארויסשיקן ארגאניזאטארן און רעדנער אין די קלענערע מקומות, האט מען זיך געקענט שטעלן די פראגע, פארוואס זאל ניט זיין פארקערט, זאלן די קלענערע ערטער ארויסשיקן פראפאגאנדע פאר די גרעסערע שטעט? ווען מעלוויל, עסטעוואן, מעלפארט און נאך און נאך ארטשאפטן פארמאגן א פאר מנינים יוגנט פאראינטערעסירט אין דער באוועגונג, פארוואס זאל די מעטראפאליע, וויניפעג, ניט קענען צוציען מער ווי 200 יונגעלייט און מיידלאך? . . באזונדערס ווען די ארגאניזאציע באשיינקט זיך ניט אויף גאר דערוואקסענע יוגנט פון איבער צוואנציק יאר און נאר די זעלבע ארגאניזאציע האט א ספעציעלע אפטיילונג פאר קליינווארג, פאר קינדער פון 12 ביז 18 יאר.

פארשיידענע פראגן זיינען דיסקוטירט געווארן אויף דער קאנפערענץ, אבער ווי שוין באמערקט, די קולטור-דערציערישע פראגע האט פארנומען דעם אויבנאן. כאראקטעריסטיש איז געווען א פארשלאג פון איין דעלעגאט, וואס איז כדאי דערויף זיך אפצושטעלן. ער האט פארגעשלאגן אז די יוגנט וואס לעבט אין דעם לאנד פון אומבאגרעניצטע מעגלאכקייטן פון אגריקולטור מיט אלע אירע צווייגן, זאל איר בליק ווענדן אויף דעם צווייג און נעמען אין אכט, אז אין אלע לענדער, וואו די אידן וואוינען אין מאסן, איז די זעלבע באוועגונג; לידער אין קיין שום לאנד איז ניטא אזא גלענצנדע מעגלאכקייט ווי אין קאנאדע, און דאס זאל די אידישע יוגנט ניט פארגעסן, א פארשלאג איז געווען — דאכט זיך פון דעם זעלבן דעלעגאט, פון א קליין שטעטל — אז די יוגנט זאל ניט נאר האבן א פלאטאנישע ליבע צו דער רעליגיאן, נאר טאקע אמאל קומען אין די אידישע שולן אין א שבת, און ניט איבערלאזן די שולן פאר זקנים... עס פארשטייט זיך אז אזעלכע גרויסע ראבלעמען זיינען פארזוכט געווארן אין דעם ים פון פארשיידענע אנדערע פראגן און ממשות׳דיקע רעזולטאטן איז ניט צו דערווארטן.

אין אלגעמיין האט זיך ארויסגעוויזן, אז די ארגאניזאציע איז מיט לייב און לעבן איבערגעגעבן דעם ציוניסטישן אידעאל און שטרעבט הויך צו האלטן די אידישע פאן און צו פארפלאנצן דאס אידישקייט אין די הערצער פון יונגן דור. רעזאלוציעס זיינען אנגענומען געווארן אין דעם זין. אויך צו העלפן און מיטארבעטן מיט די אלגעמיינע ציוניסטן אין זאמלע פאנדן און אנפירן די ציוניסטישע ארבעט לויט די דירעקטיוון פונ׳ם צענטראל קאמיטעט אין מאנטרעאל.

צום שלום פון דער קאנפערענץ איז אפגעהאלטן געווארן א דעבאטע צווישן וויניפעג און סאסקאטון אונטער דער פארזיצערשאפט פון מר. וואגעל. מר. קושניר און מיס פיינטוך פון וויניפעג — קעגן מר. ד. טשערטקאוו און מר. מ. פרידמאן. ס׳איז דעבאטירט געווארן די אלטע פראגע, נעמלאך, די צוקונפט פון דער אמעריקאנער אידישער יוגנט. די וויניפעגער האבן פארטראטן די אפירמאטיווע זייט, אז ״ס׳איז פאר א געפאר, אז די אידישע אמעריקאנער יוגנט פארלירט איר אייגנארטיקייט דורך אסימילאציע״, די סאסקאטונער האבן פארטראטן די נעגאטיווע זייט.

א גרויסער עולם האט בייגעוואוינט די אינטערעסאנטע דעבאטע און מיט שפאנונג זיך צוגעהערט די דיאלעקטיק פון די רעדנער אגב איז צו באמערקן אז דריי פון די פיר רעדנער זיינען לאיערס). געוואונען האט די סאסקאטונער זייט, און די ריכטער וואס זיינען באשטאנען פון מר. וואלאכאוו, מר. נ. שעפער און פראפ. שטיינהויער האבן צוגעפסקנ׳ט דעם ״באלצאן קאפ״ פאר די זינער. די יוגנט האט זיך דאן גוט אונטערהאלטן ביז אין טאג אריין.

עס וועט לאנג פארבלייבן אין זכרון פון די געסט און פון די היימישע די פאר טעג וואס זיי האבן פארבראכט אין סאסקאטון. באזונדערס איז צו פארדאנקען די אלע ארגאניזאציעס און יחידים וואס האבן געארבעט אזוי ענערגיש ביי די פארבארייטונגען, דעקארירן דעם תלמוד תורה זאל, אנפירן און אויפפאסן אויף דער ארדענונג, צוגרייטן די אלע סעודות. אויך איז צו דאנקען אלע די יעניקע וואס האבן געהאלפן באשיינען די שמחה מיט זייערע רעדעס, באגריסונגען און די יעניקע וואס האבן אנטייל גענומען אין די קאנצערטן, פון וועלכע דער עולם האט באזונדערס געהאט א גייסטיקן פארגעניגן.

—:(:-:)—

אים נארט מען ניט

איינעם איז אנגעקומען א בריוו, א זיין פאטער איז געשטארבן. אזוי ווי דער איינער איז געווען, ניט פאר אייך געדאכט, א קליינער חכם, האט ער איבערלייענענדיק דעם בריוו געזאגט:

— ס׳איז א ליגן.

— פאר וואס? — פרעגט די וויב.

— ווייל ס׳איז ניט מיין פאטער׳ס כתב.

אונטער א פאלשער מאסקע

א העכסט סענסאציאנעלער ראמאן פון איבערגעבנהייט און באטרוג, פון ליבע און האס :: :: :: ::

פון ש. ל.

(פארטזעצונג)

און וויפיל ערגאר האט גערעדט און געבעטן און געפרעגט איז אלעס געווען אומזיסט. דער לארד האט זאגאר ניט געוואלט ענטפערן.

"דער גאווערנאר, לארד אוועלינג, איז פאר מיר א רעטעניש", — האט ערגאר צו זיך געטראכט, אלס ער האט פארלאזען דעם פאלאץ און איז געגאנגען דורך דעם פארק צום בוים, אן וועלכער זיין פערד איז געווען צוגעבונדן.

פלוצלונג האט ער געהערט א ווילדען הירזשען פון זיין פערד, וואס האט אפגעקלונגען אין זיינע אויערן מיט שרעק און פארצווייפלונג, און אלס ער איז צוגעלאפן נעענטער איז ער געבליבן שטיין ווי צוגעשמידט צו זיין ארט.

פון דעם שלאנקן פאלמען - בוים אן וועלכער זיין פערד איז געווען אנגעבונדען, האט זיך אראפגעקייקלט א גוואלטיקער קערפער פון א שלאנג, וואס האט נאך מיט זיין עק זיך אנגעהאלטן אן די אויבערשטע צווייגן, ווערנד מיט זיין אונטערשטן טייל האט ער זיך ארומגעקליאמערט ארום דעם צעשראקענעם פערד.

דאס איז געווען די אנאקאנדא, די קעניגן פון די אור - וועלדער, די ריזיקסטע שלאנג, און דערצו איז עס נאך געווען איינע פון די גרעסטע אין איר ארט.

עס איז געווען א שוידערהאפטער, און אין דער זעלבער צייט א פרעכטיקער אנבליק.

דער קערפער פון דער שלאנג האט געשימערט אין אלע פארבן. אויף זיין קאפ, אין וועלכן עס האבן אזוי ווי צוויי דימאנטן געברענט די קליינע אויגן, ער האט געהאט א טונקל רויטע קאם. פון זיין גוואלטיקן מויל אין וועלכן עס האט זיך ארומגעדרייט די צעטיילטע שפיצן צונג, זיינען געפאלן שטיקער שוים. די רינגען פון זיין קערפער האבן זיך אויסגעשפרייט און צוזאמענגעצויגן, און ביי יעדער באוועגונג האט זיך פארענדערט די פארב פון די שופן - הויט: באלד איז עס געווען טונקל - רויט, באלד בלוי און באלד בראנז פארב.

דער פערד האט זיך געוועדט מיט דער גאנצער קראפט פון פארצווייפלונג, אבער קעגן די ריזן - קרעפטן פון דער שלאנג איז ער געווען אנמעכטיק.

אויף דעם ליארם און דעם טומל זיינען זיך צוזאמענגעלאפן אלע מענשן פון דעם פאלאץ, און אויך דער גאווערנאר איז געקומען, און אויף אלעמענס פנים׳ר האט זיך אפגעשפילט נייגעריקייט און אנגסט, אבער אלע זיינען געשטאנען פון ווייטן. יעדער האט געוואוסט, אז דער שלאנג איז די געפערלאכסטע און בלוטדארשטיקסטע פון אלע ווילדע חיות.

ערגאר׳ס ערשטער געדאנק איז געווען צו רעטן זיין טרייען פערד, אבער ווי זאל ער דאס מאכן? ער האט געוואוסט, אז דער שופן קערפער פון דער שלאנג איז געשיצט פון יעדער קויל, איבערהויפט פון דער קויל פון א רעוואלווער.

די הערן פון פאלאץ האבן אים צוגערופן, און אים געזאגט אז ער זאל וואס שנעלער אוועק פון זיין פלאץ ווייל ער איז אין געפאר פון דער שלאנג.

ערגאר איז צוגעלאפן צו איינעם פון די הערן און האט א כאפ געטאן פון אים זיין ביקס.

— אומזיסט איז אייער מי, מר. העלם, — האט דער גאווערנאר צו אים געזאגט, — די קויל פון א ביקס קאן טויטען אן אנאקאנדא, נאר ווען מען טרעפט איר אין די געהירן, אבער אזוי ווייט גרייכט אייער קונץ אויך ניט. דאך צו וואס ערגערט איר זיך אזוי שטארק? איך וועל אייך געבן דעם בעסטן פערד פון מיין שטאל, נאר שטערט ניט דעם גרויסאכטיקן שוישפיל וואס איך זע ערשט צום צווייטן מאל.

העכסטנס, אין צען מינוט וועט דער פערד זיין טויט, און דאן קאן מען זעען ווי די אנאקאנדא פארשלינגט אים איינגאנצן.

אבער ערגאר האט אים גארניט געהערט. ער האט געכאפט די ביקס און איז געלאפן צוריק אזוי נאענט, אום צו זיין זיכער צו טרעפן אין ציל.

— ער איז פארלארן, — האט דער גאווערנאר געמורמלט, און אויך אלע איבעריקע זיינען געווען מיט דער זעלבער מיינונג. פלארענס איז געשטאנען אן א זייט און האט געוויינט.

ערגאר האט געצילט. עס איז ניט געווען לייכט צו טרעפן אין ציל, דען די שלאנג האט אן אויפהער באוועגט איר קאפ.

אבער ענדלאך האט ער אפגעווארט א גינסטיקן מאמענט און דאן האט דער שאס געקראכט.

דער קאפ פון דער שלאנג האט א שפרונג געטאן און נאכהער האט עס זיך אראפגעלאזט צו דער ערד.

די רינגען זיינען פלוצלונג געווארן אויסגעצויגן, און די פארשיידענע פרעכטיקע פארבן פון דער הויט זיינען פארוואנדלט געווארן אין שמוציק גרוי.

אלע זיינען יעצט צוגעלאפן און האבן גראטולירט ערגאר׳ן מיט זיין מוט און קונסט און פלארענס אויגן האבן געשטראלט פון גליק.

ערגאר האט באפרייט זיין פערד פון דער שלאנג, אבער דער פערד איז געווען אזוי שוואך, דאס וועגן פארן אויף אים האט ניט געקאנט זיין קיין רייד, אבער איבערלאזן אים דא אליין, האט ער אויך ניט געוואלט, און דארום האט ער באשלאסן צו פארבלייבן דא אין דעם גאווערנאר׳ס פאלאץ א פאר טעג ביז דער פערד וועט אינגאנצן געזונט ווערן.

די דאזיקע דערקלערונג פון ערגאר׳ן, האט געבראכט נייע פרייד אין דער געזעלשאפט, און עס איז באשלאסן געווארען זיך צו אמוזירן אזוי גוט ווי עס איז נאר מעגלאך.

פלארענס איז מיט דעם באשלוס פון ערגאר׳ן געווען העכסט גליקלאך און האט באשלאסן זיך צו באנוצן מיט דער געלעגנהייט.

דורך א יונגן אינדישן דינער האט זי אים צוגעשיקט א צעטעלע, אז ער ווערט דערווארטעט אין אוונט וועגן א זייער וויכטיקער אנגעלעגנהייט אין דעם פאוויליאן, וואס האט זיך געפונען אין דער זייט פון דעם פארק.

דער בריוו איז געווען אן א נאמען, און ערגאר האט ניט געוואוסט ווער עס האט אים עס געשיקט. יעדנפאלס האט ער באשלאסן צו גיין אהין.

דער וועג פון פאלאץ צום פאוויליאן איז געווען א לאנגער און דער אוונט איז געווען א טונקעלער, אבער ערגאר׳ן האט עס ניט אפגעהאלטן און ער איז געגאנגען זעען דעם אומבאקאנטן שרייבער פון דעם בריוו. ווי איבערראשט איז ער אבער געווארן, אלס ארייננקומענדיק אין דעם פאוויליאן איז פלארענס אים געלאפן אנטקעגן, האט אים אומגעארעמט און האט אים אנגעהויבן קושן.

א טיפן עקל האט אנגעכאפט ערגאר׳ן פאר דער דאזיקער שיינער מיידל, וועלכע ער האט ערשט איצט דערקאנט אלס פארדארבן. דען ווי טיף אן אנשטענדיקע מיידל זאל ליב האבן, וועט זי דאך ניט ארויסווייזן איר ליידנשאפט אויף אזא מין ארט.

ער האט זיך ארויסגעדרייט פון אירע אומארמונגען, און האט געוואלט ארויסגיין, אבער זי האט אים פארשטעלט דעם וועג.

זי האט אנגעהויבן שילדערן פאר אים איר ליבע און האט געוויינט. בעטנדיק אים אז ער זאל מיט איר דא פארבלייבן. עס האט פאר אים אין דעם דאזיקען אויגנבליק געשוועבט דאס בילד פון זיין יוגנט געליבטער, די ריינע, און די אידעלע העלען, און מיט פאראכטונג האט ער צוריקגעוויזן פלארענס ליבע.

די פאראכטונג, דער עקל, האט דער שיינער און פארדארבענער מיידל געמאכט ווילד, און אויסשרייענדיק צו אים, אז ער זאל זיך היטן פאר איר ראכע, איז זי ארויסגעלאפן פון פאוויליאן און האט זיך געלאזט לויפן צום פאלאץ.

איר פלאן איז שוין געווען פארטיק. זי האט אויפגעזוכט דעם אפיצער בורטאן, וועלכער איז אין איר ווירקלאך געווען פארליבט, און האט זיך פאר אים באקלאגט, אז מר. העלם האט איר פארנארט אין פאוויליאן און געוואלט איר פארגוואלטיקן, נאר זי האט זיך קעגן אים געראנגלט מיט אירע לעצטע קרעפטן און האט זיך קוים געראטעוועט פון שאנדע.

דער פארבלענדעטער אפיצער איז געווארן פלאם פייער. — איך שווער דיר ביי מיין לעבן, טייערע פלארענס, — האט ער צו איר געזאגט מיט א פייערלאכער שטימע, — אז איך וועל נעמען בלוטיקע ראכע, ער מוז מיט מיר דועלירן, דען נאך אזא פארברעכן קענען דער איז איינער פון אונז איבעריק אויף דער וועלט — אדער איך אדער ער.

ערגאר האט אונטערדעסן זיך אויך צוריקגעקערט אין פאלאץ מיט דעם פעסטן באשלוס וואס שנעלער אוועקצופארן פון דאנען. ער האט ניט געקאנט פארטראגן דעם געדאנק צו זיין מיט פלארענס׳ן אונטער איין דאך, און איבערהויפט נאך זיך צו באגעגענען זיך מיט איר.

אלס ער האט געוואלט אריינגיין צום גאווערנאר אום צו נעמען פון אים אפשייד, האט דער אפיצער בורטאן אים פארשטעלט דעם וועג. דער יונגער אפיצער איז געווען בלאס און זיינע אויגן האבן געפינקלט.

— איר זייט א שורקע, — מר. העלם!

— האט ער געזאגט מיט א שניידענדער שטימע. — איר האט געוואגט צו באליידיקן פריילין פלארענס! — איך האף אז איר וועט ניט זיין קיין פייגלינג און איר וועט פארטיידיקן אייערע האנדלונגען, מיט וואפן אין האנט פארלאנג איך ראכע פאר דער באליידיקטער דאמע.

ערגאר איז געוואכן ווי פארגליווערט פון איבערראשונג. ער האט פארשטאנען, אז פלארענס האט אים פאר׳מסור׳ט, אבער איז ניט געקומען אויפ׳ן געדאנק וואס פאר א שענדלאכן ליגן זי האט דערציילט אויף אים.

ער האט זיך קאלט פארנייגט פאר׳ן אפיצער און האט געענטפערט: — איך וועל דערווארטן אייערע עדות ביז מארגן נאכמיטאג ביי מיר אין לאגער.

מיט די ווערטער איז ער אריין צום גאווערנאר, האט פון אים אפשייד גענומען, און אויך פון דער איבעריקער געזעלשאפט און איז אוועקגעפארן אויף זיין פערד.

— וואס פאר א קאמישע וועלט, — האט ער געטראכט, און אויף זיינע ליפן האט זיך באוויזן א שמייכל. ווען איך וואלט מיט לעטרים׳עם ליידנשאפט דערפילט און גענומען איר ערע, וואלט זי זיך אין "ערע" ניט געפילט באליידיקט. אזוי אבער ווי איך האב איר געשוינט און איר איבערגעלאזן איר ערע, וואלט זי דערפאר מיר פארברענט אויפ׳ן פייער.

קאפיטל 56

א מערקווירדיקע היירעט

אויפ׳ן "פארלאר שטערן" איז עס צוגעגאנגען זייער פריילאך.

אין דעם שפייז זאל פון שיף זיינען געשטאנען לאנגע טישן בארעקט, ארום וועלכע עס זיינען געזעסן די קאיוטע פאסאזשירן און די העכערע שיפס - באאמטע.

עס איז געווען א דאפלטע שמחה, עס איז געווען א דאפלטע פארלאבונג. דער …

(פארטזעצונג קומט)

ר׳ לוי-יצחק בערדיטשעווער

דער מליץ יושר פון אידן

דאס לעבן און ווירקן פון דעם באליבטן חסיד און פירער.—דער קאמף קעגן אים און צייט פון חרם. זיין אהבת ישראל און פאלקסטימלאכקייט. — :: :: צו זיין 120טן יארצייט :: ::

פון יוסף שפירא

(פארטזעצונג)

איינמאל ווערט דערציילט, איז דער צדיק ר׳ משה, דער זון פון ר׳ מיכל זלאטשאווער, געווען צו גאסט ביי ר׳ ברוך מעזשביזשער. שבת ביי דעם עסן האט א חסיד אנגעפאנגען נאכצוקרומען, ווי אזוי דער בארדיטשעווער רב, שאקלט זיך ביי דעם דאווענען. ר׳ ברוך האט געלאכט ווי ער וואלט געמאכט ליצנות פון ר׳ לוי יצחק׳ס אויפפירונג. איז ר׳ משה ברוגז געווארן און האט באשלאסן צו פארלאזן ר׳ ברוך׳ן. זונטאג איז ער געקומען זיך געזעגענען מיט אים, האט אים ר׳ ברוך געפרעגט, וואס ער אײלט זיך אזוי? האט ר׳ משה זיך מער ניט געקאנט איינהאלטן און האט געזאגט מיט אן אנגעווייטאקט הארץ: — איז דאס רעכט אפצושפעטן פון דעם בארדיטשעווער רב׳ס געטלאכער הייליקייט? — האט ר׳ ברוך זיך אנגערופן: — אט איז א צדיק וואס פארשטייט אפילו ניט קיין פשוט׳ן געשפרעך! שוין אזויפיל יארן אז דער שטן איז מקטרג פאר גאט: "צוליב וואס איז נויטיק אז משיח זאל קומען און מען זאל אויפבויען דעם בית המקדש? דער בארדיטשעווער רב איז דאך מכוון ביי זיין דאווענען אלע כונות, וואס דער כהן גדול האט מכוון געווען אין בית-המקדש — און דארום מוז איך אפלאכן פון דער עבודה פון דעם הייליקן בארדיטשעווער רב, כדי צו מבטל זיין דעם קטרוג און אז אין אונזערע טעג זאל קומען די גאולה און עס זאל אויסגעבויט ווערן דער בית המקדש. אבער אין דער אמת׳ן ווייס איך אויך זייער גוט די גרויסקייט פון דעם הייליקן בארדיטשעווער רב.

מען דערציילט אויך, אז איינמאל איז ר׳ לוי יצחק פארביינגעפארן מיט זיין תלמיד ר׳ אהרן זשיטאמירער (דער בעל "תולדות אהרן") דורך ליזאנסק און ווי זיינען איינגעשטאנען ביי ר׳ אלימלכ׳ן (דער "נועם אלימלך"). האט ר׳ אלימלך געפרעגט ר׳ לוי יצחק׳ן: — ווארום נעמט איר ביי מיר צו מיינע תלמידים? — צוליב דעם וואס פיל פון ר׳ אלימלכ׳ס גרעסטע תלמידים זיינען אוועק פון אים צו ר׳ לוי יצחק׳ן — האט ר׳ לוי יצחק געענטפערט: — און וועמעס תלמיד, קומט אויס, אז מיינע תלמידים, זיינען די תלמידים פון אייער תלמיד, — פון דעם דאזיקן ענטפער איז ר׳ אלימלך געווען צופרידן.

דערוויל איז ר׳ לוי יצחק אוועקגעפארען און ר׳ אהרן איז פארבליבן ביי …

… קאליסקער און ר׳ שניאור זלמן, האט מען זיך געווענדעט צו אים, אז ער זאל אנטשיידן, ווער פון זיי ביידע עס איז גערעכט און ביידע גלייך האבן אנערקענט זייער אויטאריטעט.

די פינף און צוואנציק יאר וואס ר׳ לוי יצחק האט געלעבט אין בארדיטשעוו זיינען פאר אים געווען יארן פון פרוכטבארער ארבעט אויף יעדן געביט. דא האט ער געהאט די מעגלאכקייט צו דינען גאט אויף דעם אופן, וואס ער האט געשטרעבט זיין התלהבות האט ער ניט באדארפט האלטן אין זיך. פון דאנען האט ער אנגעפירט זיין טעטיקייט און פארשפרייט דאס חסידות. און דא איז ער געווארן דער פאפולערסטער און באליבטסטער חסידישער פירער און ניט נאר חסידים האבן אים געליבט און פארערט, נאר אלע די, וואס האבן צוגעזען זיין הייליקייט און זיין מסירות נפש פאר גאט און פאר זיין פאלק.

אין בארדיטשעוו איז ער געווארן ר׳ לוי יצחק בארדיטשעווער — וועמעס נאמען עס איז פארבליבן ווי א לעגענדע ביי אידן איבער דער גאנצער וועלט, ביז היינט צו טאג.

ר׳ לוי יצחק בארדיטשעווער אלס מליץ יושר פון אידן

די תורה פון חסידות לערנט, אז אין יעדן דור האבן די אידן א סניגור (פארטיידיקער) אויף דער וועלט, פונקט ווי מיכאל איז דער סניגור אויף יענער וועלט. די פארטיידיקונג אויף דער וועלט איז זיך אלע מאל מכוון צו דער פארטיידיקונג אויף יענער וועלט.

ניט יעדן מאל איז אבער דער דור זוכה צו זעען מיט זיינע אויגן זיין סניגור, ער איז כמעט אלע מאל איינער פון די זעקס און דרייסיק פארבאהאלטענע צדיקים, וואס זיינען פארן אויף דער וועלט. ר׳ לוי יצחק בארדיטשעווער, איז געווען א סניגור וואס יעדער איינער האט אים געזעען און ער האט דורכגעפירט זיין אויפגאבע אויף דעם בעסטן אופן.

"אהבת ישראל" — די ליבע צו אידן — איז איינע פון די הויפט עקרים פון זיין תורה. זיין ליבע צו אידן איז א נאטירלאכע, זי קומט פון זיין הארץ. זיי זיינען פאר אים הייליקער ווי יעדער הייליקייט. "אידן זיינען אן הייליק פאלק, העכער פון אלע עולמות". צווישן אלע פעלקער איז ניט פאראן קיין גלייכן צו …

… און דו מעגסט שרייבן, אויב ניט — איז איך, ר׳ לוי יצחק פון בארדיטשעוו פארבאט דיר צו שרייבן אום ראש-השנה". א צווייטן מאל האט ער זיך געווענדעט צו גאט און האט געזאגט: "אויב דו וועסט אויף אונז גוזר זיין א שלעכטע גזירה, וועלן מיר, די צדיקים פון דור מבטל זיין די גזירה". און איינמאל יום-כפורים, האט ער געזאגט: "רבונו של עולם! — דו מוזט מוחל זיין די אידישע זינד, און אויב ניט, וועל איך אויפדעקן דעם סוד, אז דו לייגסט חלילה, פסול׳דיקע תפלין, ווייל אין דיינע תפלין איז אנגעשריבן "ווער איז ווי דיין פאלק ישראל איין פאלק אויף דער וועלט" (מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ) און אויב דו וועסט ניט מוחל זיין זייערע זינד, וועלן זיי דאך מער ניט אנגערופן ווערן איין פאלק.

אבער ניט בלויז האט ער געוואלט פועל׳ן גוטס פאר אידן, ער האט ווי אן אמת׳ער סניגור געזוכט צו באווייזן, אז אידן זיינען באמת דאס בעסטע פאלק אויף דער וועלט און דאס האט ער געטאן ביי יעדער געלעגנהייט.

די לעגענדע ווייסט צו דערציילן, זייער פיל ווי אזוי ר׳ לוי יצחק האט געפירט זיין פארטיידיקונג, מיר וועלן דא איבערגעבן עפעס דערפון.

איינמאל, ערב יום כפור פארנאכט, ווען דער גאנצער עולם האט זיך שוין פארזאמלט אין שול צו כל נדרי, האט ר׳ לוי יצחק גענומען א ליכט אין דער האנט און האט אנגעפאנגען ארומזוכן אונטער די בענק. — וואס זוכט איר, רבי? — האט מען אים געפרעגט. — איך זוך — האט ר׳ לוי יצחק געענטפערט — א שיכור׳ן איך און איך קאן ניט געפינען.

באלד האט ער זיך אוועקגעשטעלט פאר דעם עמוד און האט אנגעפאנגען טענה׳ן:

— דו האר פון דער וועלט, קוק ארונטער פון הימל און זע, וואו איז נאך פארראן אזא הייליק פאלק ווי אידן? האסט אונז אנגעזאגט היינט עסן און טרונקען און דו האסט אונז נאך פארשפראכן אז ווער עס טרינקט און עסט ערב יום-כפור איז גלייך ווי ער האט געפאסט צוויי טעג, ווען דו וואלסט געגעבן די גויאים אזא טאג, וויפיל פון זיי, וואלטן זיך יעצט ארומגעוואלגערט שיכור, וויפיל פון זיי, וואלטן יעצט געלעגן אין דער בלאטע, וויפיל פון זיי וואלטן יעצט געווען צעשלאגן און צעבלוטיקט? — אבער דיין אידיש פאלק, א גאנצן טאג האבן …

(פארטזעצונג — פרייטאג)

אין אלע אנגעלעגנהייטן פון

פרינטינג

- און -

אדווערטייזינג

ווענדעט זיך צו

"דאס אידישע ווארט"

165 Selkirk Ave. Winnipeg, Man.

Doctors' Directory — דאקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
54 107	54 107	דר. ה. ד. אייזעקס, 367 סעלקירק עוועניו. אפיס שטונדן פון 3—5 און פון 7—8. DR. H. D. ISAACS
53 578	51 250	דר. ס. דזש. בערמאק, 834 מיין סטריט. אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8. DR. J. C. BERMACK
502 234	534 55	דר. דזש. ברענער, אפיס 199 קעלווין סטריט. אנטקעגן גארדן טעאטער. רעז. 343 אבערדין עוע. שטונדן 3—5 און 7—8. DR. J. BRENER
86 115	55 076	דר. נארמאן בוק, 414 באיד בלדג. אפיס שטונדן 2—6 און ביי אפאינטמענט. רעז סוויט 3 עבער אפטס. מאונטען און אייקינס. DR. NORMAN BOOK
26 947	53 422	דר. א. גוטמאן, 5—304 עוועניו בלאק. 265 פארטעדזש עוועניו. אפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אפאינטמענטס. DR. A. GUTTMAN
88 667	54 429	דר. ס. דזשאוואיש, סט. 1 עמפייר בלדג. לאגאן און מיין. שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אפאינטמענטס. DR. SIMON JAUVOISH
23 272—59 473		דר. ל. הענעל, 652½ מיין סט. (צווישן הענרי און לאגאן). אפיס שטונדן 11—12, 2—6 און ביי אפאינטמענטס. DR. L. HENNELL, L.R.C.P. (London) M.R.C.S. (England)
26 600	51 162	דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סט., קאר. אלעקסאנדער עוו. אפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9. DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאר, קאר. סעלקירק און סאלטער (איבער דער באנק). אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8. DR. B. A. VICTOR
53 720	52 278	דר. א. מאיס, סט. דזשאנס בלאק, פריטשארד און מיין. אפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9. DR. A. MOYSE
53 181	53 181	דר. י. פערלמאן, 291 בארוס עווע., קאר. טשארלס. אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8. DR. I. PEARLMAN
23 593	55 771	דר. י. בן דוד פעלדמאן, 613 באיד בלדג., שטונדן 3—6. רעז. 396 סעלקירק עווע. DR. J. BEN-DAVID FELDMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאברינסקי, סוויט 2 קראמפ בלאק (מיין און דאפערין עווע.) אפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8. DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי (עקס רעי). 283 פארטעדזש, קאר. סמיט (100 טאראנטא דזשענ. טראסט בלדג.), לעבן איטאנס. שטונדן: פון 2—6 אוונט און ביי אפאינטמענטס. DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראדין, ראיאל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק). אפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8. DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפיס שטונדן 11—12 און 2—6. אפיס: בענק אף קאמערס בלדג., מיין און אלעקסאנדער. רעזידענס: 414 סטעלא עווע. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאז און האלז
28 281	51 848	דר. י. ה. בעקמאן, 800 באיד בילדינג. DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאף, 2-830 סאמערסעט בלאק. DR. D. M. GENOFF

Dentists Directory — דענטיסטען

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאר. סעלקירק. DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברעגמאן, סוויט 1 סט. דזשאנס בלק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
86 115		דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באיד בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.
56 056		דר. ס. טשורטשיל, סוויט 1, פריק בלאק, 972 מיין סטריט. DR. S. H. CHURCHILL

היימאן און העסטרין
באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
216 — מעקאינטייר בלאק — 216
טעלעפאן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאנס עווע., טעל. 53 133

שינביין, מאראזניק און ראבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריום
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאן 21 345—6

טשערניאק, קאפשטיין און ספיוואק
Barristers, Solicitors, Etc.
אפיס: 671 מיין סטריט
טעלעפאן: 24 591 און 24 666

א. ע. קאנטאר
אדוואקאט און נאטארי
A. E. CANTOR
אפיס 111 באן אקארד בלק. 645 מיין סט.
טעלעפאן 89 223
רעזידענס:
103 בענערמאן עווע., טעל. 51 353

LAWRENCE E. ABREMOVICH
באריסטער, סאליסיטאר און א. וו.
לאורענס ע. אברעמאוויטש
A. R. McNichol Ltd., North End Office
925 MAIN ST..
אפיס טעלעפאן 56 956. וואוינונג 86 992

סטיט און ניטיקמאן
באריסטערס, סאליסיטארס און נאטאריס
STITT & NITIKMAN
213 Confederation Life Bldg.
457 MAIN STREET
אנטקעגן סיטי האל
טעלעפאן 24 586

אידישע העלדן

שפאנענדער ראמאן פונ׳ם אידישן לעבן
אין דער צייט פון דער גרויסער מלחמה

פון י. ג.

(פארזעצונג)

— אט דאס וואס איך וויל, — האט דער גענעראל גוטמוטיק געענטפערט. — אלס פריוויליקע קאן איך אייך באפרייען פון דער קאמאנדע פון דעם הויפט־מאן. איר וועט אפפירן מיט אייער קאמפאניע, וואס איר וועט קריגן אויף אייער אייגענער רעכענונג. גאר איר וועט מוזן אייערע באוועגונגען באריכטן צום אבערסט.

איבעריקנס קרינט איינער פון אייך דעם ראנג פון לייטענאנט און די איבעריקע אלס זיינע שטעל פארטרעטער. קלייבט אויס פון זיך דעם יעניקן, וועמען איר ווילט אלס אייער לייטענאנט. אלע חברים האבן אנגעוויזן אויף דעם ראזן לעווי.

— יעדער פון אונז האט זיינע באזונדערע פייאיקייטן, עקסעלענץ, — האט דער נייער אויסדערוויילטער לייטענאנט זיך געווענדעט צום גענעראל. — אם בעסטן וואלט זיך פאר דעם דאזיקן ראנג געפאסט אונזער גרויסער שוויגער, חבר שענבערג, וועלכער איז א מענש מיט א קלארן קאפ און מיט א שטארקן פויסט. נאר ווען מיינע חברים ווילן מיר צוטיילן די דאזיקע ערע, נעם איך עס גערן אן.

— און איך שווער, אז מיט מיין לעבן און מיט מיין נשמה וועל איך פארטיידיקן אונזער לאנד, ביז מיין לעצטן אטעם צוג וועל איך קעמפן קעגן די שונאים פון אונזער אלטן מאנארך.

ער האט אויפגעהויבן זיין האנט צו שווערן, ווערנד זיינע חברים זיינען געשטאנען ארום מיט אראפגעבויגענע קעפ.

עס איז געווען א פרעכטיקעס בילד, ווי די פינף אידישע יונגעלייט זיינען גע־שטאנען מיט דעם אויסדרוק פון מוט און ענערגיע אויף זייערע פנים׳ער.

דער גענעראל אליין האט אויסגעזעען שטארק אימפאנירט, און האט מיט פריינטלאכע בליקן באטראכט די פינף מוטיקע אידישע יונגעלייט.

מיט א פריינטלאכער באמערקונג האט גענעראל ראזענוי גענומען אפשייד פון זיי, און מיט א טיפער דאנקבארקייט האבן זיי פארלאזן זיין הויז. אין דעם זעל־בען טאג האבן זיי זיך פארגעשטעלט פאר אבערסט הערנאק.

זיי האבן אים איבערגעגעבן די פאפירן פון גענעראל ־ שטאב, די רעקאמענדיציע פון גענעראל הענקל און דעם באפעל פון דעם דיוויזיאנס ־ קאמאנדיר גענעראל ראזענוי.

— עס פרייט מיך זייער צו האבן אזעלכע יונגעלייט אין מיין רעגימענט. איך האף אז איר וועט מאכן דערפאלג. איר קרינט א קאמפאניע און אידער אונ־זער רעגימענט איז נאך גרייט צום אפ־מארשירן, גייט און באוויזט אייערע העלדנטאטן.

אויפ׳ן צווייטן טאג איז לייטענאנט לעווי, אין דער שפיצע פון דער קאמפאניע סאלדאטן צוזאמען מיט זיינע קאמעראדן געווען אויפ׳ן וועג נאך ביעליץ.

— אויב די רוסן זיינען שוין אין גא־ליציע, — האט דער צוויפלער נייפעלד געזאגט דעם לייטענאנט, — טא זאלסטו זיין פארזיכטיק. שיק פריער אויספארשן די געגנט. איך און אונזערע חברים וועלן גיין פאראויס, אום זיך צו איבערצייגן, אויב עס איז דא ערגעץ א געפאר.

— ניט נויטיק, — האט לייטענאנט לעווי געזאגט קורץ, און האט נאך שטאר־קער א טרייב געטאן זיין פערד אין גא־לאפ, אז די קאמפאניע האט אים קוים נאכגעהאלטן. — ווען די רוסן וואלטן דא געווען וואלטן זיי געלאזן נאך זיך שפורן, א רוס מוז פאנאנדערפירן די הענט, ווען ער דערפילט די מאכט, ער מוז מאכן א חורבן, דאס איז זיין איינ־ציקע סטראטעגיע. דו זעעסט, דא איז נאך אלעס גאנץ, קיין הויז ניט אנגערירט.

און די קאמפאניע האט אוועקגעשטר־רעמט ווייטער.

אויפ׳ן צווייטן טאג זיינען זיי אנגע־קומען אין ביעליץ, א קליינע אידישע שטעטל, ווי אלע גרעניץ שטעטלאך פון גאליציע, און די איינוואוינער האבן זיך דערפרייט מיט׳ן גאנצן הארצן, דערזע־ענדיק די מיליטער; דען זיי איז געווען גוט באקאנט דער חורבן פון מיסליץ, א סך מיסליצער איינוואוינער זיינען נאך דעם איבערפאל אויף מיסליץ אנטלאפן אהער און די ביעליצער אידן, און אפילו די שטאט באאמטע זיינען געווען אין טויט שרעק, מורא האבנדיק פאר דעם שיקזאל פון מיסליץ.

[illegible]

אבער איך וויל דאס ניט. זאל ער גאר־ניט וויסן, אז מיר זיינען אזוי באזארגט וועגן זיין צעטעלע. עס איז גענוג וויפיל מיר ווייסן. שיקט אים צוריק פון וואנען ער איז געקומען.

ער האט גערעדט מיט אזא באשטימטן טאן, דאס קיינער האט אים ניט געוואגט ווידערצושפרעכן.

אידן זיינען באקאנט אלס מכניס אור־חים, און דער אופער מוזשיק, סעמיאן, האט איצט צום ערשטן מאל דערפילט די פריינטלאכקייט אין א אידישער הויז, דען מען האט אים אין דער קיך פון דעם ביעליצער גביר געגעבן גוט עסן, גוט טרינקען און נאך עטלאכע קרייצער אין קעשענע און אים צוגעוואונשן א גליקלא־כען וועג.

דער רב, דער גביר און דער לייטע־נאנט מיט זיינע חברים האבן אונטער־דעסן פארבראכט אין א צווייטן צימער, און האבן ארומגערעדט די ערנסטקייט פון דער לאגע.

"הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", — האט לייטענאנט לעווי אויסגערופן, און אין זיינע אויגן האט אויפגעבליצט א פייערל פון העלדנמוט. — ביעליץ וועט ניט זיין א צווייטע מיסליץ, און אויב די שטעטל וועט ליידן, וועלן די רוסן דער־פאר טייער באצאלן. די צייטן פון באג־דאן כמעלניצקי זיינען אריבער, און אויב מיר וועלן פאלן, וועט דער שונא פאלן צוזאמען מיט אונז.

— וואס זאגט איר, חברים ?

— גוט גערעדט, — האט דער צוויפ־לער נייפעלד אונטערגעברומט ווערנד דער "גזלן", דער ווייכהארציקער באראך, — האט קראמפהאפטיק א כאפ געטאן דעם ביינקל לעבן אים, אזוי ווי ער האט עס געוואלט צושמעטערן אויף אימיצנס קאפ.

נאר מאיר מארגאליס איז געשטאנען מיט אן אראפגעלאזענעם קאפ און האט געשוויגן; ווערנד דער גרויסער שוויגער האט געשמייכלט מיט זיין באקאנטן פיל־באדייטענדן שמייכל.

— מיר זיינען חברים פון דעם אקא־דעמישן פאראיין יהודה, — און מיר ווייסן ווי צו קעמפן פאר אונזער פאטער־לאנד און פאר אונזער אידישן פאלק. — רבי, האט דער לייטענאנט געזאגט מיט מ י ט א שטארקער שטימע, — ד י רוסן וועלן איצט צום ערשטן מאל דער־פארן ווי אזוי א איד, א פרייער איד, קאן זיך שלאגן, א, ווען מיר וואלטן נאר גע־האט אונזער חבר רפאל ניימאן !

און די פינף חברים האבן טרויעריק אראפגעלאזט די קעפ.

— גייט אהיים, רבי, — האט דער לייטענאנט דאן פארטגעזעצט, — און ווארנט אלע אידן פון ביעליץ, אז זיי זאלן ארויסשיקן זייער פרויען און קינדער. די מענער מעגן זיך אפשטעלן און פארבלייבן אין די הייזער. מיר ווייסן נאך ניט ווי גרויס עס איז די רוסישע ארמיי, וואס גייט אויף ביעליץ, אבער זיי וועלן יעדנ־פאלס קריגן א הייסע אויפנאמע.

דער אלטער רב האט אויסגעשטרעקט זיין האנט צו יעדן פון די חברים, זיי געגעבן זיין ברכה און איז ארויס פון הויז.

אויך ר׳ זלמן רייצעס האט פארלאזן זיינע געסט, אום צו מאכן די נויטיקע פארבארייטונגען פאר זיין פאמיליע צו פארלאזן די שטאט.

— און איצט צו דער ארבעט, חברים, — האט לייטענאנט לעווי אויסגערופן, אלס זיי זיינען געבליבן אליין, — מיר האבן איצט א דאפלטע פליכט צו ווייזן פאר דער וועלט אז א איד קאן זיין א פאטריאט און פייאיק צו דער קאמאנדע.

די חברים האבן צווישן זיך א ווייל־ע גערעדט, דאן זיינען זיי זיך פאנאנדערגע־גאנגען.

אין ביעליץ אבער האט מען זיך דעם זעלבן טאג שטארק געוואונדערט, ווען מען האט געזען עטלאכע ארבעטער מיט לאפאטעס און מיט אייזנס, גראבנדיק א גרויסע גרוב פאר׳ן הויז פון ר׳ זלמן ריי־צעס.

די הויז פון דעם ביעליצער גביר האט זיך געפונען אויפ׳ן מארק ביים אריינפאר אין שטאט. דאס איז געווען א גרויסער מויער מיט שיינקען און מיט קראמען, און יעדער פויער, וועלכער האט געוואלט קומען אויפ׳ן מארק, האט געמוזט פאר־בייפארן ר׳ זלמן רייצער׳ס מויער. די שפע איז דארום דא אלע מאל געווען גרויס און די ביעליצער האבן געוואלט קומען אויפ׳ן מארק, האט געמוזט פאר וויסן, וואס פאר א בנין דער גביר גייט ווידער בויען.

(פארזעצונג קומט)

דערהויבן צום אמט פון וויצע־פרעזידענט פון טרעפיק פון סי. ען. אר.

ראבערט ל. בורנעף

די קאנאדער נאציאנאלע אייזנבאן אנאנסירט די באשטימונג פון ראבערט ל. בורנעף אלס וויצע־פרעזידענט אין דעם אויפזיכט פון פארקער, מיט דער הויפט־קווארטיר אין מאנטרעאל.

ר. ל. בורנעף איז געווען פארבונדן מיט די פארשיידענע ליניעס וועלכע שטעלן איצט צוזאמען די קענעדיען נעשאנאל ריילוויים סיסטעם אין פארלויף פון זיין גאנצער אייזנבאן קאריערע פון 36 יאר.

Hudson's Bay Company.
INCORPORATED 2nd MAY 1670.

מיר ווינשן צו אנאנסירן צו דער אידישער באפעלקערונג פון וויניפעג און מערב קאנאדע, אז מיר האבן ווידער אראנזשירט מיט

מר. טאדרעס געלער

צו אויסשטעלן אין אונזער סטאר די רעפראדוקציעס אין האלידשניטן (וואוד קאטס) פון זיינע באליבטע אידישע בילדער.

די דאזיקע "וואוד קאטס" קאן מען איצט באקומען צו פרייזן פון $5.00 ביז $12.00.

איינשליסנדיק אין דער אויסשטעלונג געפינען זיך רעפראדוקציעס פון די צוויי בילדער וועלכע האבן לעצטנס געוואונען אינטערנאציאנאלע פרייזן.

די יעניקע וועלכע וואוינען אין דער קאנטרי קאנען עס ארדערן ביי מעיל. מיר וועלן זיין צופרידן צוצושטעלן אינפארמאציע און מעיל ארדערס פינקטלאך.

בילדער גאלעריע, פערטער פלאר

דאס איז אייער לעצטע געלעגנהייט צו קויפן סחורה פון פיינער קוואליטעט צו זייער רעדוצירטע פרייזן

BIRKS

HENRY BIRKS and Sons, Limited
BIRKS BLDG., PORTAGE AVE.

אין איצטיקע מאדערנע צייטן

קאן מען ארויסציען מוזיק און געלעכ־טער פון דער לופט — דורך בלויז א דריי טאן א קליינעם רעדל.

קיין היים דארף ניט זיין אן דעם דא־זיקן וואונדער.

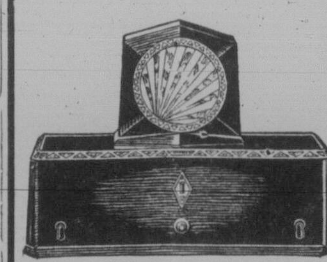

לאזט די דאזיקע וואונדערבארע וועסטינגהאוז ראדיאלא צושטעלן צו אייער היים א נייע פרייד.

$111.50 קאמפליט

פרייע דעמאנסטריישאן אין אייער אייגענער היים

National News Ltd.

י. י. בערמאן — דושאזעף גרינבערג
546 Main St. — Phone 87 222

היינט אויף דער ראדיא

CKY 780

8.30—וואפעקס האלבע שעה, מוזיק.
9.00—אימפיריאל טאבעקא קא. דזשאי־קעסטערס. טשיין פון טאראנטא.
10.00—פיטשורס.

CNRW 780
וויניפעג

7.00—טיוואלי ארגאן, סטודיע פראגראם. פט. גערי האטעל דינער מוזיק.

CJGX 475.9
יארקטאן

7.15—פארמערס פריירי ראדיא שעה.

CJRW 499.7
פלעמינג

5.40—מוזיק.
6.00—אנקל פיטער.
6.50—מוזיק.

WTMJ 620

6.00—מילוואקי. פארשיידענע פראגראם.

WHK 1390

7.00—קליוולאנד. פארשייד. פראגראם.

WEAF 660

7.00—ניו יארק ען. בי. סי. די שטימע פון פיירסטאן.

WBBM 770

7.00—שיקאגא. סימפאניק ארקעסטער.

WCCO 810

7.00—מינעאפאלים, סט. פאול, אפערא.

WEAF 660

8.30—ניו יארק. מאטארס פארטי.

N.B.C. KDKA—WTMJ

9.00—סטראמבערג קארלסאן ראטשעס־טער סיוויק סימפאני.

WLW 700

9.00—סינסינאטי. האמילטאן קאנצערט.
10.00—ארקעסטער טריא, געזאנג.

KMOX 1090

10.30—סט. לואיס. ארקעסטער.

WGN 720

10.30—שיקאגא. ארקעסטער, נייטהאוקס דרימישיפ.

KDKA 980

11.00—פיטסבורג. ארקעסטער.

WLW 700

11.00—סינסינאטי. ארקעסטער. געזאנג.

WTMJ 620

11.00—מילוואוקי. טאנץ מוזיק. ארגאן.

WGN 720

12.00—שיקאגא. מוזיק.

NEW PALACE THEATRE

היינט, מארגן און מיטוואך
לואיס מאראן און א אל סטאר קעסט אין

"ווערטער און מוזיק"

א ריידנדיק, זינגענדיק און טאנצענדיק בילד
אויך ריידנדע קאמעדי. פאקס מאוויטאן נייעס

אין פעלעס טעאטער

היינט ווערט געוויזן אין פעלעס טעא־טער א גרויסארטיק אמוזירנדיק בילד מיט דעם באריטמטן מאווי סטאר, לואיס מא־ראן און א אל סטאר קעסט, אין "ווערטער און מוזיק", א דורכאויס ריידנדיק, זינגענ־דיק און טאנצנדיק בילד. אויך א ריידנדי־קע קאמעדיע, און פאקס מאוויטאן נייע־עס. פאר ריכטיקער פארוויילונג זעט די דאזיקע בילד אין פעלעס טעאטער.

——(::)——

בעסטע פארמערס ווע־לען באלוינט ווערן מיט מעדאלן

עדמאנטאן, אלט., יאנוו. 10. — ביי דער יערלאכער קאנווענשאן פון די "אל־בערטא אגריקולטשוראל פעיערס אסס׳ן", איז דא אריינגעבראכט געווארן א פאר־שלאג צו געבן יעדן יאר א גאלדענעם מע־דאל און באערן מיט׳ן נאמען "מייסטער פארמער" דעם אמבעסטן אויסגעצייכנטן פארמער פונ׳ם יאר.

דער פארשלאג לויטעט אז שכנים פון יעדן דיסטריקט קאנען נאמינירן לויט זייער מיינונג דעם בעסטן פארמער און א קאמיטעט וועט נאכדעם אונטערזוכן די נאמינירטע און דער יעניקער וואס וועט זיך ארויסווייזן צו אנפירן זיין פארם לויט די בעסטע פארם מעטאדן, געשעפטס מעטאדן ווי אויך פיינסטן היימישן לעבן און גוטער בירגערשאפט, און ער וועט באקומען געווינע צייכנס, וועט ער דער־קלערט ווערן פאר א "מייסטער פארמער", און ער וועט קריגן א גאלדענעם מעדאל.

——(::)——

לייקנט אפ אנטיסעמי־טיזם צווישן עסטרייכער סאציאליסטן

ווין, יאנוו. (איטא).— מעיאר זייץ, פון ווין, ענטפערנדיק אויף דער אנפראגע וועגן אנטיסעמיטיזם אין די רייען פון דער עסטרייכישער סאציאל־דעמאקראטי־שער פארטיי, האט פארזיכלערט, אז זיין אויספארשונג האט אים איבערצייגט, אז די דאזיקע באריכטן זיינען איבערטריבן. דאס זעלבע איז אויך מיט די קלאנגען וועגן אנטיסעמיטיזם אין די ארבעטער ספארט ארגאניזאציעס.

"עס איז גוט באקאנט, אז אנטיסעמי־טיזם און סאציאליזם פארן זיך ניט צוזא־מען", — האט מעיאר זייץ דערקלערט.

פארט־ארטור, אנט.

די וועלט האט זיך א שפריך־ווארט: "א גאסט דעם ערשטן טאג, ווייזט מען אים אן דעם אויבנאן. דעם צווייטן — די מיט, דעם דריטן, טיר".

ווען דאס איז א שפריך־ווארט מיט געסט, איז עס אבער א געוויסער אמת מיט רעליגיעזע פראפעסיאנאלע, טערמי־נאל־אנגעשטעלטע: רבנים, חזנים, שוח־טים, מלמדים, און א. וו.

עס איז יעדערן באקאנט, אז בשעת א שטעטל אדער קהלה נעמט אויף א מאן פון די אויבנדערמאנטע פראפעסיאנען, לאזן זיך זיינע חשובות׳קייטן און אומצא־ליקע מעלות כמעט ניט באשרייבן. מיט דער צייט ווערן אט די מעלות — חסרו־נות, און ביז׳ן טערמין איז שוין פאר אים אפן די טיר.

ס׳טרעפט אבער אויך אפטמאל, אז זיי ווערן אויפגענומען אויף נאך א טערמין, אדער טערמינען, און אפילו דורך וואס־פאר ניט איז אורזאך זאל אויסקומען זיך פאנאנדערשיידן, ווערן אבער די מעלות ניט אויסגעשעפט, און די הייסקייט און איבערגעגעבנהייט פון איין צד צום צווייטן איז ביים אפפארן, ווי ביים אנקומען.

צווישן די דאזיקע קהלות קאן מען אויך אריינרעכענען די קהלה פון פארט ארטור.

מיט דריי יאר צוריק בין איך אויפגע־נומען געווארן ביי דער פארט־ארטורער קהלה אלס שו"ב זמורה בלויז אויף איין יאר, דערנאך אויף נאך א טערמין און א. וו. דורך פארשיידענע סבות פון פארקלע־נערונג פון דער קהלה, פירט עס איצט, ווי עס ווייזט אויס, צו א פאנאנדערשיידונג. עס איז ווירקלאך א פארגעניגן צו זען איינער אינ׳ם צווייטן, יענע מעלות פון 3 יאר צוריק.

ווען איך האב אנגעהויבן אונטערזוכן די אורזאכן פון וואנען נעמט זיך דער אויסנאם אין פארט ארטור? — האב איך אויסגעפונען: ערשטנס, הערשט ביי זיי שלום און אחדות; צווייטנס, די ערן בא־אמטע זוכן ניט די ערע פונ׳ם אמט, נאר די ערנסטקייט און טובת הקהלה; דריטנס זיינען זיי אלע "טאטנס־קינדער", ווי מען זאגט, און דער "לשם שמים" שטייט ביי זיי העכער פון אלעס, און עס ווילט זיך מיר איבערגעבן א ציטאט פון א בעל־הבית, וואו מען האט אי סביי א מיטינג געלויבט פאר אפגעבן זיינע א הויז פאר "שול און חדר" אן רענט געלט, — האט ער אפגעענטפערט: — לויבט מיך ניט, לויבט "דעם" וואס האט מיר געגעבן !

נאר אזא קהלה, ביי וועלכער דער שם שמים שטייט העכער, ווי דער שם עצמה קאן פאסירן, אז דאס אפרייזן זאל זיין אין דעם זעלבן גייסט און שטימונג ווי דאס אנקומען.

יצחק צימרינג, שו"ב

——(::)——

ציוניסטישע קאנפערענץ אין פוילן פאר פאראייניקונג

ווארשע, יאנוו. (איטא).— אויף דער איניציאטיווע פון נחום סאקאלאוו, ווערט פאררופן א קאנפערענץ פון די צענטראלע קאמיטעטן פון אלע ציוניסטישע גרופעס אויף דער פוילישער טעריטאריע, כדי צו גרינדן אן אל־פוילישן צענטראלן ציוניס־טישן פארבאנד.

קלאסיפייד סעקשען
Classified Section

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג

איין מאל, 5 ס. פער "אגייט ריי"	פאר 3 מאנאטן, $2.15 "
פאר א וואך, 20 ס. "	פאר 6 מאנאטן, $4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס. "	פאר 1 יאר, $7.50 "

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פארטעדזש עוו. איבער לייסעאום טעאטער
נייסטע בעסטע פאקס טראט און וואלץ סטעפס
קלאסן און סטריקטלי פריוואטע לעסאנס.
פולער קורס פון לעסאנס $5.00

מיר קלייבן אויף טויטע פערד, בהמות, הינט, קעץ א.א.וו. פריי פון קאסטן. א באַ־לוינונג וועט געגעבן ווערן פאר אזעלכע וואס וועלן געבראכט ווערן אין אונזער פלענט.

Phone 204 129; Res. 51 168,
WINNIPEG RENDERING CO. LTD.
I. Posner, Mgr.
347 Dupuy St. St. Boniface

שיפסקארטן
אויף לייכטע צאלונגען
געלט־שיקונג
אין אלע טיילן פון דער וועלט דורך קייבל אדער בריוו, שנעל און ראיעל.
ריל עסטייט, אינשורענס
געשעפט אנגעלעגנהייטן
ח. פערלמאן, י. יאן, נ. וועלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main St. Phone 51 000

ווען אין סאסקאטון
שטייט אין
WINDSOR HOTEL
1st Ave. and 20th St. E.
הייסע און קאלטע וואסער
יוראפייאישער פלאן. באקוועמע רייטס
דורך עלים, איינגנטימער

זעלטענע געלעגנהייט פאר א קינדערלאזע פאר־פאלק

א איינגעלע פון צען מאנאטן צו אדאפ־טירן. געזונט, רייצנד און שיין, אן אמת׳ער מלאכ׳ל. א גליק פאר יעדער קינדערלאזער הויז.
זיך נאכפרעגן פערזענלאך בלויז ביי מר. א. אסאווסקי
סופעראינטענדענט
מערב קאנאדער אידישער בית יתומים
123 מעטיסאן עווע.
קיין אינפארמאציע דורכן טעלעפאן

אויב איר פארלאנגט אינשורענס, און באנדס פאר אירגענד וועלכן צוועק.
אויב איר ווילט קויפן אדער פארקויפן א פראפערטי.
אויב איר דארפט קויפן אדער פארקויפן א ביזנעס אין שטאט אדער אין קאנטרי.
אויב איר נויטיקט זיך אין געלט אלס מארטגעדזש אין א פראפערטי, אדער אווטאמאביל, אדער דיס־קאנטירן אגרימענטס.
אויב איר זוכט צו דינגען א הויז, א סוויט אדער א סטאר —
ווענדעט זיך צו אייער אלט באקאנטער פירמע, וואו איר זייט זיכער צו קריגן די ראיעלסטע און שנעלסטע באדינונג.
Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 55 761 און 53 807

העכסטע פרייזן — שנעלסטע צאלונגען
פאר
פארס, הידס און הארס העיר
ווען אין שטאט באזוכט אונז אין אונזער נייעם פלאץ
R. S. Robinson & Sons
191 MARKET ST., EAST
Just East of Main Street
איסט פון מיין סטריט

געשעפט ־ געלעגנהייטן
Business Opportunities

א נייע מאנופעקטשורינג, מיט זייער גו־טע אויסזיכטן, זוכט א ביזנעסמאן אלס פארטנער. מוז האבן פון 3 ביז 5 טויזנט דאלאר. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 6925.

סעקאנד הענד קלאדינג סטאר צו פארקויפן

איינע פון די בעסטע אין וויניפעג. זייער א גוטער לאקיישאן. א גוטע געלעגנהייט צו מאכן א שיינעם לע־בען און שפארן געלט. וויליק צו פארקויפן קאמפליט, אדער בלויז די פיקסטשורס און איבערגעבן די סטאר אן דעם סטאק. זיך ווענדן אין 214 לאגאן עוועניו.

:: צו פאררענטן ::
FOR RENT

צו פאררענטן א דריי רום סוויט מיט א באלקאני, אין א פריוואטער הויז. עלעק־טרישער אויוון, הייסע וואסער שטענדיק. זיך ווענדן אין 662 מאניטאבא עוועניו.

צו סובלעטן אין באלטיק אפארטמענטס א דריי רום סוויט אויפן מיין פלאר. זיך ווענדן אין סוויט 2 באלטיק אפארטמענטס אדער צום קערטייקער, טעלעפאן 51 107.

א קאפל מיט איין קינד פארלאנגט צוויי אדער דריי רומס אין א פריוואטער היים. טעלעפאנירט 56 804.

טיילווייז אדער אינגאנצן צו פאררענטן אדער צו פארקויפן א געביידע. שטאלענע קאנסטרוקציע, באהייצט מיט סטים, גוט פאר א פעקטארי אדער פאר א ווערהויז, 610 דאפערין עוועניו. זיך ווענדן אין 515 פלארא עוועניו, אדער אין סיגאלס בעקערי

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

צו פארקויפן אדער צו פאררענטן א לייט־דיקע סטאר מיט דריי רומס אין א גוטן לאקיישאן. זיך ווענדן 282 רעדוואוד עוו.

ארבעטער פארלאנגט
HELP WANTED

פארלאנגט אן עקספיריענסד מאן פאר א קאנטרי דזשענעראל סטאר. סינגל אדער פארהייראט. וועט האבן א שטענדיקע שטעלע. זיך ווענדן 270 פריטשארד עווע.

:: שטעלע פארלאנגט ::
SITUATION WANTED

א באי, 22 יאר אלט, 3 מאנאטן פון אלד קאנטרי, זוכט א דזשאב אין א קאנטרי סטאר. ווייליק צו ארבעטן פאר קליינעם געהאלט. רעדט רוסיש, דייטש און אביסל ענגליש. ווענדן ד. א. וו. באקס 6930.

עקספיריענסד קלארק, גוטער סיילסמאן און סטאק קיפער, פארלאנגט א דזשאב אין א קאנטרי דזשענעראל סטאר. גוטע רעפערענסעס אויב נויטיק. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 6936.

* לייענט "דאס אידישע ווארט", אייער *
* אייגענע צייטונג, געדרוקט אין אונ־ *
* זער אייגענער שפראך, פאר אונזערע *
* אייגענע אינטערעסן פארשפרייט אין *
* אלע אידישע היימען פון וויניפעג און *
* מערב קאנאדע. *